

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOSOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA BOHEMISTIKY

Časopis List pro literaturu a redakční korespondence
vedoucího redaktora Karla Blažka

The journal List pro literaturu and editorial
correspondence of editor in chief Karel Blažek

Bakalářská diplomová práce

Hana Kačmárová

Česká filologie se zaměřením na editorskou práci ve sdělovacích
prostředcích

Vedoucí práce: Mgr. Petr Komenda, Ph.D.

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkovat bych chtěla především vedoucímu práce Mgr. Petru Komendovi, Ph.D., bez jehož ochoty a trpělivosti by tato práce nevznikla.

Obsah

Úvod.....	5
1. Brněnské literární časopisy v poválečné historii.....	6
2. Situace na knižním trhu po roce 1989 a vznik nových periodik	11
2.1 Literární časopisy	12
2.1.1 List pro literaturu	14
3. List pro literaturu.....	16
3.1 Koncepční shody s nakladatelstvím Blok	17
3.1.1 Ediční plán Bloku v prvních porevolučních letech a jeho změny	18
3.1.2 Obsah časopisu v kontextu vydávaných knih nakladatelstvím Blok.....	18
3.2 Redakční rada a okruh přispěvatelů	19
3.2.1 Vytváření sítě kontaktů.....	22
3.3 Ohlasy v korespondenci	27
3.4 Problémy	28
3.4.1 Boj o autorská práva	29
3.4.2 Nekonvertibilita měny	31
4. Příčiny zániku časopisu.....	32
4.1 Knižní velkoobchod	35
4.2 Zánik časopisu	36
Edice.....	38
Závěr	59
Anotace	60
Zdroje	62
Přílohy.....	73
Seznam korespondentů Listu pro literaturu.....	73
Medailonky.....	76

Úvod

Bakalářská práce se zabývá brněnským literárním časopisem *List pro literaturu*, který vznikl jako jeden z prvních literárních časopisů po revolučním roce 1989. Časopis budeme zkoumat na základě korespondence vedené zejména vedoucím redaktorem Karlem Blažkem. Dopisy jsou uloženy v Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě u Brna. Společně s nimi jsou zde archivovány materiály týkající se nakladatelství Blok, které *List pro literaturu* vydávalo.

Pro vznik časopisu byla důležitá historická návaznost na tradici brněnských literárních periodik, proto se budeme v prvních dvou kapitolách stručně věnovat brněnskému časopisectví po 2. světové válce až do Sametové revoluce a prvních porevolučních let. Obzvláště významným pro další vývoj se stal v 60. letech měsíčník *Host do domu*, kterému se tak budeme v práci věnovat podrobněji. Práce podává i stručný exkurz do kontextu doby, ve které *List pro literaturu* vznikl, neboť právě ona měla největší vliv na jeho potenciální úspěch.

Většina naší práce pak vychází ze zkoumané korespondence, díky které můžeme blíže poznat způsob vedení časopisu Karlem Blažkem a to, jaké byly jeho počáteční ideje a záměry. Dále přiblížíme způsoby získávání dalších přispěvatelů a v neposlední řadě také problémy, s nimiž se časopis musel potýkat. V dopisech si budeme rovněž všimnout hodnocení časopisu jeho přispěvateli a čtenáři.

Součástí práce je i edice vybrané redakční korespondence. Vzhledem k většímu rozsahu korespondence jsme vybrali dle našeho názoru obsahově nejhodnotnější dopisy, které dopomohou k vytvoření celistvého pohledu na časopis. Rozdělili jsme ji na tři kapitoly: první kapitola nese název „Cesta k prvnímu číslu“ a obsahuje dopisy z počátků *Listu pro literaturu* ještě před vydáním prvního čísla. Druhá kapitola se jmenuje „Rozšiřování autorského okruhu“ a zabývá se tím, jestli Blažek budoval dlouhodobé vztahy se svými spolupracovníky a jakým způsobem. Poslední kapitola se nazývá „Reflexe problémů a zániku časopisu v dopisech“. Zařadili jsme do ní dopisy dotýkající se největšího problému *Listu pro literaturu* – distribuce a dopisy reagující na náhlé ukončení vydávání časopisu.

1. Brněnské literární časopisy v poválečné historii

Už od dob první republiky Brno aspirovalo na pozici druhého centra kultury u nás. Počátky sledujeme v období avantgardy s nástupem mladé generace, která usiluje představit své představy o literatuře. Vznikají nové časopisy jako je například *Host* (1921–1929), měsíčník expresionistické Literární skupiny, který spoluredigoval František Götz, dále *Pásmo* (1924–1926), jež bylo publikační platformou Devětsilu, nebo katolický *Akord* (1928–1933, 1934–1939) v čele s Jaroslavem Durychem a *Tvar* (1927–1931) vedený Bedřichem Fučíkem. Často byla literatura a literární kritika součástí denních tisků, nejvýraznější z nich byly *Lidové noviny*.¹ Po nucené odmlce během 2. světové války jsou některé prvorepublikové časopisy a revue obnoveny, jiné nově vznikají. Obnoven byl například zmiňovaný *Akord* (1945–1948) pod vedením Jana Zahradníčka. O znovuotevření brněnského časopisectví světu se postarali Ludvík Kundera a František Kaláb, kteří ze svých zahraničních cest přiváželi nové literární texty. Především L. Kundera měl skvělé organizační schopnosti, díky kterým nalézal zajímavé osobnosti v Československu i za hranicemi. Společně s Kalábem vedl *Blok, časopis pro umění* (1946–1949), který pokračoval v tradici prestižních moravských časopisů.² *Blok* se snažil obnovit válkou přerušené napojení na zahraniční kontakty a čtenářům chtěl přiblížit i další složky umění – především to výtvarné, ale také se věnoval filmu, hudbě, rozhlasové tvorbě, folkloru, urbanismu ad.³

Dalším časopisem, který se snažil překročit hranice moravského regionu, byl časopis Sdružení moravských spisovatelů *LIST* (1946–1948),⁴ jenž usiloval o moderní pojetí literatury bez generačního či skupinového omezení. Časopis byl otevřený literárním diskusím a polemikám, důležitou část tvořily odborné kritiky

¹ *Kulturní periodika na Moravě* (1996: Mikulov, Břeclav, Česko), Emil KORDIOVSKÝ a Jaromír KUBÍČEK. Kulturní periodika na Moravě: 17.-18. října 1996. Mikulov: Státní okresní archiv Břeclav, 1996. s. 29–39. ISBN 80-85048-67-1.

² *Kulturní periodika na Moravě* (1996: Mikulov, Břeclav, Česko), Emil KORDIOVSKÝ a Jaromír KUBÍČEK. Kulturní periodika na Moravě: 17.-18. října 1996. Mikulov: Státní okresní archiv Břeclav, 1996. s. 44. ISBN 80-85048-67-1.

³ ZELINSKÝ, Miroslav. BLOK. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31. 5. 2006 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=74&hl=blok>.

⁴ Vedl jej básník Robert Konečný, posléze literární teoretik Josef Hrabák a v redakční radě mimo jiné působili Čestmír Jeřábek, Ivan Blatný, Jan M. Tomeš a Ludvík Kundera.

a teoretické statě. I v tomto časopise se angažoval Ludvík Kundera, který zde vykonával funkci redaktor – tajemník.⁵

Opačný přístup než dva předchozí časopisy zvolilo *Kolo: Literární zpravodaj Družstva Moravského kola spisovatelů* (1930–1941, 1946–1948), které sloužilo hlavně k propagaci nakladatelství a regionálních spisovatelů. Zpravodaj přinášel ukázky autorů sdružených v Moravském kole a zprávy o činnosti Družstva MKS. Šéfredaktorem byl Jaroslav Nečas, s časopisem spolupracoval mimo jiné Kamil Bednář nebo František Listopad.⁶

Po únorovém převratu byla opět většina periodik zakázána (včetně *Bloku* a *LISTU*), další vývojově významný mezník brněnského časopisectví tak přichází až v polovině 50. let, kdy je založen měsíčník *Host do domu*.⁷ Svým obsahem a směřováním navázal na prvorepublikovou tradici avantgardních časopisů (k časopisu *Host* odkazoval záměrně i svým názvem). Podíl na vzniku má již několikrát zmiňovaný Ludvík Kundera, který byl svými redakčními zkušenostmi oporou prvnímu šéfredaktorovi Bohumíru Macákovi, jenž byl do své funkce zvolen spíše díky vhodnému kádrovému profilu než praktickým schopnostem.⁸

Host do domu začal vycházet roku 1954 s podtitulem *Měsíčník pro literaturu, umění a kulturu* a vycházel až do dubna roku 1969, kdy byl změněn na čtrnáctideník.⁹ Chtěl tak pružněji reagovat na aktuální události v kulturním světě. Neobvyklá forma čtrnáctideníku přitom měla být jen přechodnou fází – původním záměrem bylo vydávat týdeník.¹⁰ Čtrnáctideník však nakonec vycházel jen jeden rok, v dubnu r. 1970 byla jeho další činnost zakázána komunistickými představiteli. Největšího vlivu a prestiže časopis dosáhl pod vedením Jana Skácela mezi léty 1963–1969, kdy se vymanil z charakteru lokálního periodika a stal se významným

⁵ GABRIELOVÁ, Bronislava a Bohumil MARČÁK. *Kapitoly z dějin brněnských časopisů*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 1999. s. 103. ISBN 80-86251-07-1.

⁶ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945–2000*. Brno: Host, 2002. s. 88. ISBN 80-7294-041-4.

⁷ GABRIELOVÁ, Bronislava a Bohumil MARČÁK. *Kapitoly z dějin brněnských časopisů*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 1999. s. 109. ISBN 80-86251-07-1.

⁸ *Procesí dychtivých slov* [online TV pořad], dostupné z <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1062593093-procesi-dychtivych-slov/> [cit. 2021-02-01].

⁹ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945–2000*. Brno: Host, 2002. s. 66. ISBN 80-7294-041-4.

¹⁰ *Procesí dychtivých slov* [online TV pořad], dostupné z <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1062593093-procesi-dychtivych-slov/> [cit. 2021-02-01].

literárním časopisem na celém území republiky.¹¹ Časopis svým obsahem nijak nezdůrazňoval svou náležitost k brněnskému regionu, ani redakce nerozlišovala, zda otiskuje příspěvky od českých nebo moravských autorů. Mezi ostatními moravskými časopisy měl *Host* zcela výsadní postavení, zajímavé ovšem je, že většina výtisků se prodávala v Praze.¹²

Host do domu přišel na českou literárně-kulturní scénu jako čerstvý vítr.¹³ Vedle suchopárných *Literárních novin*, které spíše připomínaly „úřednický věstník“,¹⁴ a příliš obsáhlého akademického měsíčníku *Nový život* se objevil časopis, který přinesl do literatury odlehčený humor, satiru, veselé ilustrace, karikatury a také aktuální glosy a kritiky.¹⁵ Skácel za svého vedení měsíčníku zastával názor, že by časopis měl být rozdělen na pravidelné a jasně vymezené rubriky, mezi nimiž by se čtenář snadno orientoval a v každém čísle by vždy lehce našel to, co ho nejvíce zajímá.¹⁶ Sám do každého čísla přispíval krátkými fejetony do rubriky nazvané *Malé recenze*, jejíž jméno vymyslel, stejně jako názvy ostatních.¹⁷ Mezi další populární rubriky patřilo *Třináct řádků o...* (později *Sedm řádků o...*) představující krátké recenze Olega Suse, nebo *Drzé interview Hosta do domu*. Skácel rovněž inicioval vydávání řady esejů od starších českých i světových spisovatelů (jmenujme T. G. Masaryka či F. M. Dostojevského), což však paralelně zvýšilo nároky na úroveň všech vydávaných článků.¹⁸ Později to zapříčinilo odklon čtenářů (především školských institucí a pedagogů, kteří používali *Hosta* jako součást výuky literatury),

¹¹ Šéfredaktory byli: Bohumír Macák (1954–63), Jan Skácel (1963–69) a Jan Trefulka (1969–70). Do redakční rady patřil Ludvík Kundera (1954–55), Jaromír Tomeček (1954–61), Karel Tachovský (1955–56), Oldřich Mikulášek (1957–64), Milan Uhde (1960–70), Oldřich Bárta (1964–67), Pavel Švanda (1969–70) a Jan Šmíd (1969). Dalšími pravidelnými přispěvateli byli Oleg Sus, Zdeněk Kožmín, Jiří Opelík, Miroslav Petříček, Milan Suchomel a Václav Černý. (Viz DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 66. ISBN 80-7294-041-4).

¹² *Procesí dychtivých slov* [online TV pořad]. Dostupné z <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1062593093-procesi-dychtivych-slov/> [cit. 2021-02.01].

¹³ UHDE, Milan. *Host do domu, a ještě někdo I. Divadelní noviny*, 2006, roč. 15, č. 6. S. 16.

¹⁴ UHDE, Milan. *Host do domu, a ještě někdo I. Divadelní noviny*, 2006, roč. 15, č. 6. S. 16.

¹⁵ UHDE, Milan. *Host do domu, a ještě někdo VI. Divadelní noviny*, 2006, roč. 15, č. 11. S. 16.

¹⁶ tamtéž

¹⁷ tamtéž

¹⁸ tamtéž

jelikož většině obsahu jednoduše přestali rozumět.¹⁹ Pod Skácelovým vedením začala vycházet také příloha *Hostu* (v r. 1967), tzv. *Zelený Host*, který byl určen pro začínající mladé autory.²⁰ Co se týče poměru zastoupení prózy a poezie, i díky dvěma básníkům v redakci, šéfredatoru Janu Skácelovi a Oldřichu Mikuláškoví, byla poezii věnována mimořádná pozornost.²¹ Zejména pak nastupujícím básníkům, kterým se dával prostor ve zmiňované příloze. Neodmyslitelnou součástí byla publicistika analyzující společenské dění a literaturu a prosazující zásadu: tvorba je cíl, nikoli prostředek (zejména ne ideologický).²² Prostoru se v *Hostu* dostávalo také jiným druhům umění, jako bylo divadlo, hudba, film, rozhlas a nejvíce výtvarné umění.²³ Grafická stránka časopisu si držela stejnou úroveň jako jeho obsah. O výtvarnou podobu mimo jiné pečoval Jan Steklík,²⁴ často jej doplňovaly karikatury z pera Viléma Reichmanna (Jappyho).²⁵

Po obsahové stránce můžeme *Host do domu* charakterizovat jako časopis poskytující rovnoměrné zastoupení všem autorským okruhům, stejně prostoru je věnováno próze a poezii, literární vědě i kritice. Celkový profil doplňují krátké, jen zdánlivě okrajové rubriky,²⁶ sloužící k pobavení čtenáře. Na podobné úrovni tehdy stálo jen několik dalších periodik. Byl to měsíčník *Plamen* (1959–1969), rovněž vydávaný Svazem československých spisovatelů a chápáný čtenáři jako jistá konkurence vůči brněnskému *Hostu*,²⁷ *Sešity pro mladou literaturu* (1966–1969), které se soustředily hlavně na uvádění začínajících autorů, a literární revue *Tvář* (1964–1965; 1968–1969), jejíž páteř tvořily především kritické a odborné stati

¹⁹ *Procesí dychtivých slov* [online TV pořad]. Dostupné z <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1062593093-procesi-dychtivych-slov/> [cit. 2021-02.01].

²⁰ UHDE, Milan. *Host do domu, a ještě někdo VI. Divadelní noviny*, 2006, roč. 15, č. 11. S. 16.

²¹ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 67. ISBN 80-7294-041-4.

²² GABRIELOVÁ, Bronislava a Bohumil MARČÁK. *Kapitoly z dějin brněnských časopisů*, s. 121.

²³ GABRIELOVÁ, Bronislava a Bohumil MARČÁK. *Kapitoly z dějin brněnských časopisů*, s. 111.

²⁴ ŽELEZNÝ, Jakub, Antonín PŘIDAL, Pavel ŠVANDA, Milan UHDE. *Dobré jméno zůstává. Host*, 2010, č. 9 (26), s. 8. ISSN 1211-9938

²⁵ JANOUŠEK, Pavel a Petr ČORNEJ, ed. *Dějiny české literatury 1945–1989* (III. díl). Praha: Academia, 2008. S. 88. ISBN 978-80-200-1583-9.

²⁶ *Dějiny české literatury 1945–1989*, III. díl, s. 71.

²⁷ *Dějiny české literatury 1945–1989*, III. díl, s. 71.

(zvláště Jan Lopatka, Bohumil Doležal, Růžena Grebeníčková, Aleš Haman aj.).²⁸ Mimo pražské centrum byl *Host do domu* ojedinělým periodikem, které drželo vysokou úroveň. Zmínit můžeme ještě časopis *Červený květ* vydávaný v Ostravě v letech 1956–1969, ten však dokázal opustit marxistický diktát až na konci šedesátých let.²⁹

Doba normalizace přinesla útlum ve vydávání literárních časopisů. Většina z nich musela zastavit svou činnost a zbylé byly pod přísným dohledem cenzury. Vznikl stranický kulturněpolitický týdeník *Tvorba* (1969–1991), v němž později začala vycházet literární příloha *Kmen* (od r. 1988 samostatně). Jedinou oficiální organizací sdružující spisovatele se stal Svaz českých spisovatelů, který od r. 1972 vydával *Literární měsíčník* (1972–1990). Vedle prorežimních periodik vznikala i neoficiální – samizdatová a exilová, která se vyznačovala značnou skupinovou a názorovou rozrůzněností. V samizdatu nejprve vycházely spíše sborníky, větší nárůst periodik nastal až na konci 70. let v souvislosti se vznikem Charty 77. Mezi prvními samizdatovými periodiky vznikl časopis *Spektrum* (1977–1979), mezi jehož nástupci byl například *Kritický sborník* (1981–2001) navazující na časopis *Tvář* (viz výše). Oblíbené byly undergroundové časopisy: *Vokno* (1979–1995) či *Jednou nohou* (1985), později přejmenovaný na *Revolver Revue* (od 1987).³⁰ V Brně bylo ojedinělým pokusem o vytvoření oficiální umělecké platformy nulté číslo časopisu *ROK* (1985), který vyšel jako Kulturněpolitická příloha Zpravodaje Národního výboru města Brna a byl „po dlouhé normalizační etapě prvním pokusem o obnovení tradice kulturního časopisectví v Brně“.³¹ Další čísla však mohla vyjít až po sametové revoluci (podrobněji se tomuto časopisu věnujeme v další kapitole). V osmdesátých letech také vznikla samizdatová verze *Hosta do domu*, časopis *Host* (1985–1989), vedený Dušanem Skálou.³²

²⁸ SVOBODA, Richard. *Tvář. Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 28. 2. 2007 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=231&hl=tv%C3%A1ř%20>.

²⁹ *Dějiny české literatury 1945–1989*, III. díl, s. 71.

³⁰ *Dějiny české literatury 1945–1989*, IV. díl, s. 73–88.

³¹ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 205. ISBN 80-7294-041-4.

³² *Dějiny české literatury 1945–1989*, IV. díl, s. 73–88.

2. Situace na knižním trhu po roce 1989 a vznik nových periodik

Sametová revoluce přinesla řadu změn nejen do politického života, ale také do kulturního. Zanikla cenzura, státní nakladatelství, centrální distribuční síť i státem řízené literární časopisy a spolky.³³ Literatura se přestala dělit na oficiální, samizdatovou a exilovou a všechny tři okruhy se staly rovnocennými. Vedle sebe začínali tvořit autoři různých generací, ať už ti, kteří se do oficiálního prostoru vraceli po mnoha letech exilu, nebo ti po nucené odmlce. O slovo se rovněž hlásila nejmladší generace a autoři dosud nepublikující.³⁴ Výsledkem uvolnění bylo intenzivní vydávání dříve zakázaných titulů v obrovských nákladech, čímž došlo k přesycení knižní nabídky.³⁵

Vzhledem k velikosti českého trhu vzniklo poměrně hodně nových nakladatelství – asi 3000. Část z nich ale brzy zanikla. Takzvaná nakladatelství jedné knihy byla často zakládána jen za účelem vydání vlastní publikace. Musela se také ustavit nová distribuční síť, která by nahradila dříve monopolní Knižní velkoobchod, jenž zůstal zahlcený neprodejnými knihami po liberalizaci cen na začátku roku 1991. Liberalizace vedla ke zvýšení cen papíru a polygrafických služeb až na dvojnásobek cen z předchozího roku.³⁶ Z knihy se postupně stal tržní artikl, který přestával být pro spotřebitele atraktivní. Zčásti kvůli vyšším cenám, zčásti proto, že lidé měli více možností, jak trávit volný čas. Rozmach technologií a postupný nástup komerčních televizních stanic jsou dalšími důvody, proč zájem o náročnou literaturu rychle upadal. Literatura přestala plnit i své sekundární funkce, jako byla sociální odpovědnost a mravní vzory, které lidé přesunuli spíše do politické sféry.³⁷

³³ BALAŠTÍK, Miroslav. *Postgenerace: zátiší a bojiště poezie 90. let 20. století*. Brno: Host, 2010. Studium (Host). ISBN 978-80-7294-355-5, s. 13.

³⁴ KOŽMÍN, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. *Na tvrdém loži z psiho vína: česká poezie od 40. let do současnosti*. Brno: Books, 1998. Zrcadla. ISBN 80-7242-001-1, s. 255.

³⁵ BALAŠTÍK, Miroslav. *Postgenerace: zátiší a bojiště poezie 90. let 20. století*, s. 14.

³⁶ HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*, s. 16.

³⁷ BALAŠTÍK, Miroslav. *Postgenerace: zátiší a bojiště poezie 90. let 20. století*, s. 15.

2.1 Literární časopisy

Nově nabytá svoboda slova zapříčinila rozmach nejen nových vydavatelství, ale také časopisů a revue. Podobně jako tzv. nakladatelství jedné knihy, tak i mnohá periodika brzy zanikla, neboť začala narážet na přirozené limity. Nejčastěji se nedokázala vypořádat se zvyšujícími se náklady na chod a tisk, což vedlo ke snížení kvality čísel a nakonec k ukončení vydávání. Dalším důvodem byl pokles zájmu o literaturu obecně. Příznačná byla vzájemná izolovanost mezi jednotlivými časopisy a decentralismus.³⁸

Literární časopisy se v prvních letech snažily především zaplnit bílá místa minulosti. Vycházely ukázky z dříve nedostupných děl, rozhovory s režimem pronásledovanými autory, bibliografické soupisy samizdatových edic a profily exilových nakladatelství.³⁹ Mezi významné časopisy prvních porevolučních let⁴⁰ vydávané v Čechách, respektive v Praze, patří *Literární noviny* (1990–1999, nejprve jako příloha *Lidových novin*, od r. 1992 vycházely samostatně⁴¹), *Tvar* (vydávaný od r. 1990⁴²), časopis *Host* (1990–1993; 1994–nyní), *Kritický sborník* (1981–2000), *Revolver Revue* (1987–nyní) vycházející ze samizdatu, a obnovený surrealistický časopis *Analogon* (1990–nyní).⁴³

V Brně nebylo na rozdíl od Prahy po nastolení normalizace příliš možností publikace. Jakmile to změna režimu umožnila, vzniklo hned několik časopisů s cílem obnovit silnou brněnskou tradici s jasným odkazem na 60. léta. Kromě časopisů, které svůj původ odvozovaly od *Hosta do domu*, vznikaly ještě ryze duchovně zaměřené. Patřily zde *Proglas* (1990–2008),⁴⁴ *Dialog–Evropa XXI* (1990–dosud)⁴⁵

³⁸ HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1630-0, s. 29.

³⁹ MACHALA, Lubomír. *Panorama české literatury II.*, s. 13.

⁴⁰ Do výběru zahrnujeme pouze časopisy fungující v době, kdy vychází *List pro literaturu*, tj. 1990–1991.

⁴¹ HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*, s. 29.

⁴² původně *Kmen*

⁴³ MACHALA, Lubomír. *Panorama české literatury II.*, s. 27.

⁴⁴ Revue vydává Centrum pro studium demokracie a kultury, viz Časopisy. *Centrum pro studium demokracie a kultury* [online]. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2016 [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/casopisy>.

a nejvýznačnějším byl křesťansky orientovaný *Akord* (1989–1997; 2002–2011), který navázal na svou meziválečnou historii. Do jeho vedení se postavil básník Zdeněk Rotrekl.⁴⁶

Na svou předrevoluční činnost navázal po r. 1989 časopis *ROK* (Revue otevřené kultury).⁴⁷ Vznikl s posvěcením Jana Skácela a svým obsahem přímo navázal na *Hosta do domu*.⁴⁸ Šéfredaktorem byl Jiří Pavel Kříž. Po vydání nultého čísla v r. 1985 časopis nevycházel vůbec, v r. 1990 pak vyšla tři čísla.⁴⁹ Od roku 1991 zvýšil svou periodicitu na dvouměsíční. S časopisem intenzivně spolupracoval Ludvík Kundera, jenž tak pokračoval ve svém redaktorském angažování v moravských časopisech. K dalším přispěvatelům *ROKu* vycházejícím z *Hosta do domu* patřili Zdeněk Kožmín, Antonín Přidal, Jan Trefulka, Milan Uhde ad. *ROK* zanikl v roce 1993.

V samizdatovém *Hostu* vyšlo obsáhlých pět čísel, na které navázal v r. 1990 již oficiálně vydávaný časopis vycházející pod nově založeným stejnojmenným nakladatelstvím.⁵⁰ Redakce chtěla původně vydávat *Host* jako čtvrtletník, opakovaně však bojovala s finančními problémy, a tak měl časopis opět povahu občasníku, který se snažil souborně shrnout aktuální produkci.⁵¹ *Host* vycházel jednou ročně až do roku 1992,⁵² kdy roli šéfredaktora na tři roky převzal Igor Fic,⁵³ který od prvního čísla v r. 1993 zvýšil periodicitu časopisu na pět až šest čísel ročně. Po něm redakci

⁴⁵ Časopis vydává Moravsko-slezská křesťanská akademie, v r. 2017 přešel na online verzi, viz O časopisu. *Dialog Evropa XXI* [online]. Brno: Moravsko-slezská křesťanská akademie, 2017 [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://www.dialogevropa21.cz/o-casopisu/>.

⁴⁶ KŘEPELKA, Karel. *Brněnské kulturní časopisy*. Studentské listy 2 (č. 12), s. 12.

⁴⁷ Vydávalo jej nejprve družstvo služeb FOKS, pod r. 1990 pak Nakladatelství a vydavatelství Lidové noviny a nakonec – s podporou sponzorů – Společnost Jana Skácela (od r. 1992).

⁴⁸ Z *Hostu do domu* převzal i některé rubriky, včetně názvů (Kouzlo nechtěného).

⁴⁹ Informace čerpáme ze záznamů *České národní bibliografie*, heslo „ROK“ [cit. 2021-04-14].

⁵⁰ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 63. ISBN 80-7294-041-4.

⁵¹ KŘEPELKA, Karel. *Brněnské kulturní časopisy II*. *Studentské listy* č. 13(2), s. 12.

⁵² DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 63. ISBN 80-7294-041-4.

⁵³ Literární historik a kritik, v současnosti působí na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

převzali Miroslav Balaščík s Tomášem Reichlem a časopis se začal utvářet do podoby, v jaké ho známe dnes.⁵⁴

2.1.1 List pro literaturu

List pro literaturu byl jedním z prvních nově vzniklých literárních periodik po roce 1989. Vydávalo jej brněnské nakladatelství Blok od dubna 1990 (první ročník) do června 1991 (druhý ročník) a je spojen s vedoucím redaktorem Karlem Blažkem.⁵⁵ V prvním ročníku vyšlo devět čísel a ve druhém ročníku tři čísla, celkem tedy vyšlo dvanáct čísel.

První číslo časopisu vyšlo v dubnu roku 1990, šéfredaktorem byl již zmíněný Karel Blažek. Dále do redakční rady patřili: Zdeněk Kožmín, Jaroslav Med, Jaroslav Novák, Jiří Opelík, Antonín Přidal, Zdeněk Rotrekl, František Schildberger, Vít Slíva, Jitka Stehlíková, Oldřich Šuleř, Jiří Trávníček, Zdena Zábranská a předsedou byl Milan Suchomel. Externím redaktorem byl Zdeněk Drahoš. O typografickou úpravu se během prvního ročníku staral Bohuslav Havlíček. Časopis vycházel zpočátku měsíčně, přičemž jeden výtisk měl 32 stránek a stál 5 Kčs. Od druhého ročníku *List* vycházel jednou za dva měsíce v rozsahu zhruba 40 stran (druhé číslo mělo 44 stran) za 9 Kčs. Zmenšil se také formát na A5 z původních 24×16 cm. Obálku většinou navrhoval Ivan Soukup, kromě čísla 9, ve kterém vytvořila obálku brněnská malířka Vladimíra Sedláková, jež také vyplnila svými kresbami celé číslo. Uvnitř časopisu se pak nacházely reprodukce výtvarných děl, každé číslo bylo přitom věnováno jednomu umělci (např. Jiřímu Kolářovi, Otmaru Olivovi, Rostislavu Pospíšilovi, Miroslavu Šimordovi a dalším), který byl krátce představen na vnitřní straně obálky. Redakce dávala prostor především moravským výtvarníkům a malířům.⁵⁶

Vnitřní uspořádání časopisu nebylo rozděleno na ohraničené rubriky, jako tomu bylo například v *Hostu do domu*, ale byla dodržována určitá pravidelná skladba

⁵⁴ viz rozhovor s Miroslavem Balaščíkem v NAJBRTOVÁ, Barbora. *Literární časopis Host (do domu) pod vlivem politické moci i proti ní a jeho současná podoba*. Č. Bud., 2011. bakalářská práce (Bc.). JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDEJOVICÍCH. Filozofická fakulta.

⁵⁵ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 117. ISBN 80-7294-041-4.

⁵⁶ *List pro literaturu*. Brno: Blok, 1990–1991.

obsahu. V jednotlivých číslech se redakce snažila seznamovat čtenáře s autory, kteří byli minulému režimu nepohodlní (jako byli Ivan Blatný, Jaroslav Durych, Ludvík Kundera, Věra Linhartová, Zdeněk Rotrekl, Jan Zábrana ad.), rovnoměrně byla zastoupena próza i poezie. Často se vybranému autorovi věnovalo několik stránek, aby čtenář získal podrobnější vhled do autorova díla a života. Od prvního čísla byla vždy jedna dvoustrana věnována začínajícím básníkům. Publikovali zde například Jaromír Typlt či Martin Reiner. Pravidelně se také objevoval rozhovor s osobnostmi české literatury, jako byl Miroslav Červenka, Ivan Kříž, Ludvík Kundera, Jan Trefulka ad. O literárněkritické studie se staral především Miroslav Červenka, Zdeněk Kožmín, Jaroslav Med, Jiří Trávníček. Esejemi přispěl Mojmír Grygar, Pavel Švanda, Jiří Trávníček, z pozůstalosti byly otištěny eseje a studie Jindřicha Chaluppeckého a Olega Suse. V závěru každého čísla byly recenze zaměřující se různými směry, od divadla až po nové vznikající (či obnovené) literární časopisy. Recenze psali Karel Komárek, Miroslav Petříček, František Schilberger ad. Časopis uzavírala krátká próza, úvaha či fejeton. Svými fejetony přispěli např. František Schildberger, Pavel Švanda nebo Zdena Zábranská. *List* neobsahoval inzerci, čímž se odlišoval například od revue *ROK*.⁵⁷

Na Moravě a ve Slezsku se výraznější periodika objevila později (olomoucká *Aluze* (1996–dosud), opavská *Alternativa* (1994–2004), zlínské *Psí víno* (1997 až dosud) a v Brně *NEON* (1999–2000) ad.). *List* byl tak v podstatě jediný pravidelně vycházející moravský časopis v době svého fungování a jedno z mála celorepublikových periodik, které by mělo zaměření na náročnou literaturu neomezenou generačně ani skupinově. Navíc *List* poskytoval velký prostor poezii, především autorům, kteří nemohli oficiálně publikovat za minulého režimu, ale zařazoval i poezii začínajících básníků.

V následující kapitole se budeme tomuto časopisu podrobněji věnovat. Přiblížíme si skrze korespondenci vedoucího redaktora Karla Blažka jeho obsah, redakční okruh a problémy, se kterými se musel v kontextu své doby vypořádat.

⁵⁷ *List pro literaturu*. Brno: Blok, 1990–1991.

3. List pro literaturu

Z dochované redakční korespondence vyplývá, že Karel Blažek vznikající časopis nezamýšlel koncipovat jako generační, ani jej nechtěl zaměřit jedním směrem. Rozhodujícím faktorem měla být pouze kvalita příspěvků.⁵⁸ Primárně chtěl otiskovat autory perzekvované během minulého režimu a sbírky těchto autorů, které vycházely jen v exilu nebo v samizdatu čili byly pro běžného čtenáře nedostupné.⁵⁹ Původně Blažek zamýšlel podle svých slov časopis pojmenovat List moravských spisovatelů, avšak později bylo rozhodnuto časopis vydávat bez regionálního omezení, jak píše v dopise Jitce Stehlíkové: „Tento dopis Ti píšu obzvláště rád. Jak už se Ti možná doslechlo, budeme v Bloku vydávat literární časopis List. Bude to měsíčník, nejdřív se měl jmenovat List moravských spisovatelů, ale jak to tak vypadá, zůstane pouze List, abychom nevypadali regionálně. Bude to časopis otevřený všem spisovatelům bez rozdílu, důraz se bude klást pouze na kvalitu. První číslo bude venku v dubnu, rozšiřovat se bude celostátně, protože registrace také bude celostátní.“⁶⁰

Podobně se vyjadřuje v dopise Pavlu Řezníčkovi: „[...] Chceme tisknout všechny slušné věci bez ohledu na generace a skupiny.“⁶¹

Časopis se od počátku profiloval jako pokračovatel *Hosta do domu*. Do časopisu *Tvar* K. Blažek napsal, že se „[...] tento nový literární měsíčník nechce stát skupinovým časopisem, ale stojí o to, aby publikoval kvalitní příspěvky všech spisovatelů. Listu jde o literární hodnoty, snahou redakce a redakční rady je přiblížit časopis úrovni legendárního *Hosta do domu*“.⁶² Za povšimnutí jistě stojí zmínka, že v 60. letech Brněnské Krajské nakladatelství (později Blok) vydávalo Edici *Host do domu*, v níž vycházely knihy Olega Suse, Josefa Hrabáka, Václava Černého a také oba sborníky literárněkritických a literárněhistorických statí autorů kolem časopisu

⁵⁸ viz dopis Jitce Stehlíkové (i. č. A5616) a Pavlu Řezníčkovi (i. č. A5630) citované dále.

⁵⁹ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 117. ISBN 80-7294-041-4. Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5631, dopis z 1. června 1990 Miroslavu Petříčkovi.

⁶⁰ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5616, dopis z 19. ledna 1990 Jitce Stehlíkové.

⁶¹ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5630, dopis ze 17. května 1990 Pavlu Řezníčkovi.

⁶² BLAŽEK, Karel. List v Bloku. *Tvar*. 1990, 1(9), 2. Dostupné také z <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=Tvar/1.1990/9/2.png>.

Host do domu – Cesty k dnešku.⁶³ Návaznost na *Hosta do domu* přiznává Blažek i v dopise Sylvii Richterové: „[...] posílám Vám první číslo našeho literárního měsíčníku, který jsme začali vydávat v dubnu a který se – poněkud plaše – snaží být tím, čím kdysi býval *Host do domu*. Anebo aspoň by tím chtěl být. To musí čtenáři posoudit sami.“⁶⁴

Po srovnání obsahové stránky *Hostu do domu* s *Listem* můžeme nalézt určité analogické rysy. Nejviditelnější paralelou je poskytnutí širokého prostoru poezii. Pro názornost jsme vybrali jedno číslo *Listu* pro literaturu.⁶⁵ Číslo má 32 stránek, z toho deset je věnováno původní poezii, autory jsou především zavedení básníci: Václav Renč, Jiří Kolář, Petr Král, Josef Hrubý, Emil Juliš a Zuzana Nováková. Pouze šest stran tvoří próza od autorů ne příliš známých (Vladimír Preclík, Otakar Štěpánek) i od těch povědomějších (Marek Nekula, Ludmila Klukanová). Zbytek obsahu zaplňují odborné články (studie F. X. Halase o F. Halasovi, esej Olega Suse), recenze a rozhovor s Miroslavem Červenkou. Další podobný rys s předchozím brněnským časopisem můžeme spatřovat u drobných rubrik vyplňujících okrajové prostory stránek: v *Hostu do domu* je příkladem rubrika *Sami proti sobě*, v *Listu* se podobně otiskovaly různé anekdoty nebo aforismy. Obdobně jako *Host do domu* i *List* dává prostor fejetonům, které jsou obvykle v závěru čísla.

3.1 Koncepční shody s nakladatelstvím Blok

Nakladatelství Blok bylo založeno v Brně v roce 1957. Několikrát změnilo název: v roce 1960 fungovalo jako nakladatelství Krajského národního výboru Jihomoravského kraje, o pět let později se přejmenovalo na Blok, nakladatelství v Brně. V 60. letech se řadilo k větším regionálním nakladatelstvím, vydávalo v malém nákladu prózu a poezii a také díla zaměřená na brněnský region. Po roce 1989 vydávalo beletrii s ohledem na autory pocházející z Moravy, vycházeli zde například Jaroslav Durych, Václav Renč, Zdeněk Rotrekl, Jan Zahradníček a další.⁶⁶

⁶³ DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 69. ISBN 80-7294-041-4.

⁶⁴ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5516, dopis z 23. 5. 1990 Sylvii Richterové.

⁶⁵ *List pro literaturu*, 1990, č. 8 (1).

⁶⁶ HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949-2006*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-165-3, s. 67-68.

3.1.1 Ediční plán Bloku v prvních porevolučních letech a jeho změny

Z edičních plánů Nakladatelství Blok po sametové revoluci v roce 1989 vyplývá zřetelná snaha navázat na úspěšné období 60. let. Blok po vynucených omezeních za doby normalizace v 70. letech plně obnovuje vydávání moravských autorů (Jan Skácel, Ludvík Kundera, Oldřich Mikulášek, Zdena Zábranská, Antonín Přidal), dětské literatury (Jaroslav Foglar, Felix Háj), faktografických děl zaměřených na moravský region a katolické literatury (Jaroslav Durych, Jan Zahradníček).⁶⁷

Nakladatelství svou produkci soustředilo na vydávání exkluzivní literatury, čímž se odlišovalo od většiny tehdejších vydavatelství, která se „předháněla“ ve vydávání bestsellerů v obrovských nákladech. Své místo v edičních plánech však měly i komerční knihy, jako byly kuchařky a ženské romány. Tyto levné formáty začaly od roku 1991 postupně převažovat nad kvalitní literaturou.⁶⁸

3.1.2 Obsah časopisu v kontextu vydávaných knih nakladatelstvím Blok

List pro literaturu se podobně jako nakladatelství zaměřoval na exkluzivní obsah, měl však nezávislé postavení na edičních plánech Bloku. Ačkoli se někteří spisovatelé prolínají v Bloku i *Listu* (Ludvík Kundera, Jan Skácel a další), většinou *List* neotiskuje nově vycházející texty, ale spíše starší práce dosud nevydané, nebo vydané neoficiálně.

Výjimku tvoří próza Edvarda Valenty *Žil jsem s milionářem*, která vycházela v *Listu* na pokračování v prvním až pátém čísle (1. ročník) a v témže roce ji vydalo nakladatelství Blok. Druhým případem jsou Zahradníčkovy sbírky *Žíznivé léto* a *Pozdravení slunci*, jež vyšly v Bloku počátkem roku 1991. Vybrané básně ze *Žíznivého léta* (Černý bez) se objevují v zářijovém čísle *Listu* předchozího roku, v čísle jsou ovšem též publikovány básně z ineditní sbírky *Dům strach* (*Dům strach, Víno trestanců, Báseň o slunci a svatém Václavu*), Zahradníčkův *Deník* a studie Zdeňka Kožmína *Zahradníčkův básnický vesmír*. Redakce se nesnaží zakrývat, že se

⁶⁷ ZELINSKÝ, Miroslav. BLOK. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31. 5. 2006 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=74&hl=blok>.

⁶⁸ Seznam vydaných knih nakladatelstvím Blok dostupných online z databáze České národní bibliografie.

jedná o reklamu Bloku. Pod textem básně *Černý bez*, jenž je zařazen na poslední stranu měsíčníku, je uveden propagační text, ve kterém se mimo jiné čtenáři mohou dozvědět, že „[...] své místo v edičních plánech [Bloku] má samozřejmě také literatura autorů s křesťanským pohledem na svět. V únoru 1991 Blok vydá sbírky Jana Zahradníčka *Žíznivé léto* a *Pozdravení slunci*. Přípravuje také obsáhlý výbor ze Zahradníčkových veršů, nazvaný *Skrytý pramen*“.⁶⁹ Kromě toho je strana v záhlaví nadepsána jako „Nakladatelství Blok v Brně“, kompozičně tak působí jako „reklamní okénko“ nakladatelství.

3.2 Redakční rada a okruh přispěvatelů

Nejdůležitější osobou celé redakce byl zcela jistě šéfredaktor Karel Blažek (*26. 7. 1948, Přerov), který rovněž působil od r. 1974 jako redaktor v nakladatelství Blok. Roku 1991 v Bloku skončil a založil vlastní nakladatelství Černá planeta. Už od studií se zabýval science-fiction, později vydal několik vlastních SF románů a povídek (*Přistání, Domov a jiné planety*) a uspořádal několik SF antologií. Společně s Jindřichem Smékalem přeložil SF román *Duna* od Franka Herberta.⁷⁰

Část redakční rady *Listu* pro literaturu tvořili redaktori či pravidelní přispěvatelé *Hosta do domu*. Mezi ně patřil Milan Suchomel,⁷¹ který psal do *Hostu* pravidelné kritické články a v *Listu* působil jako předseda redakční rady, dále Zdeněk Kožmín,⁷² rovněž pravidelný kritik měsíčníku *Host do domu* a autor literárněkritických článků v *Listu*, a také Jiří Opelík⁷³ a Antonín Přidal,⁷⁴ redaktori

⁶⁹ *List pro literaturu*, 1990, č. 6 (1), s. 33.

⁷⁰ ADAMOVIČ, Ivan, Jaroslav OLŠA a Ondřej NEFF. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: R 3, 1995. s. 39. ISBN 80-85364-57-3.

⁷¹ *1928, literární historik a kritik, působil na Filosofické fakultě UJEP. (Milan Suchomel. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=567&hl=milan+suchomel+>)

⁷² Žil v letech 1925–2007, literární vědec, interpret a pedagog. (Zdeněk Kožmín. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=46&hl=zden%C4%9Bk+ko%C5%BEm%C3%ADn+>)

⁷³ *1930, literární historik, lexikograf, kritik a editor. Od r. 1961 působil v Ústavu pro českou literaturu ČSAV, podílel se na Lexikonu české literatury jako redaktor, později jako vedoucí redaktor. (Jiří Opelík. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=529&hl=ji%C5%99%C3%AD+opel%C3%ADk+>)

⁷⁴ Žil v letech 1935–2017, český básník, dramatik a překladatel, od r. 1990 přednášel na Divadelní fakultě JAMU v Brně. (Antonín Přidal. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-

a taktéž pravidelní přispěvatelé recenzních rubrik *Hostu*. V *Listu* se objevují i články Olega Suse či Ludvíka Kundery, kteří jsou s činností *Hosta do domu* úzce spojení.

Ludvík Kundera byl důležitou osobností v začátcích *Hosta do domu*. Jako zkušený redaktor z časopisu *Blok* a deníku *Rovnost*⁷⁵ měl v *Hostu* na starosti praktické úkoly spojené s provozem redakce a s tiskárnou.⁷⁶ Jak dokládá vzájemná korespondence, jeho zkušeností a praktických rad využil Karel Blažek při přípravě svého časopisu. Vyplývá z ní jistá nerozhodnost a nejistota ze strany Blažka, alespoň v počátcích. Tvrzení můžeme doložit následujícím dopisem, v němž je patrné Blažkovo vnímání Kunderovy osobnosti jako autority a odborníka. „[...] Také bych moc rád měl adresu pana Jaroslava Bránského z Boskovic, o němž se zmiňujete ve svém návrhu na antologii německých autorů z Moravy a Slezska z loňského roku. Probíral jsem se jím a padl mi zrak na Ungara a Saara. Myslíte, že by se z jejich věcí dalo otisknout něco krátkého v *Listu*? [...] Nebo jsou jejich texty dnes už příliš antikvované a pro *List* by to nebylo ono? Poradíte? [...] Pane Ludvíku, mám od Pavla Gana jeho německy psanou prózu *Dobrodružství* [...]. Hledám někoho, kdo by se na ten text podíval a usoudil, je-li dobrý na to, aby se u nás doma vydal, neporadíte? [...] To je všecko, omlouvám se, že otravuju.“⁷⁷ Ludvík Kundera byl dle bohaté korespondence⁷⁸ rád nápomocen novému brněnskému časopisu a sám nabízel Blažkovy návrhy na umělce (spisovatele i mnohé výtvarníky), které považoval za vhodné pro *List*.⁷⁹

Do redakční rady Karel Blažek pozval i několik svých známých. Patřil mezi ně Vít Slíva⁸⁰ a Jitka Stehlíková,⁸¹ kterým Blažek napsal s nabídkou místa v redakční

09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1103&hl=anton%C3%ADn+p%C5%99idal>)

⁷⁵ Ludvík Kundera. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1060&hl=ludv%C3%ADk+kundera>.

⁷⁶ UHDE, Milan. *Host do domu, a ještě někdo II. Divadelní noviny*, 2006, č. 7 (15). S. 16.

⁷⁷ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5323, dopis ze 17. dubna 1990 L. Kunderovi.

⁷⁸ Ve srovnání s ostatními adresáty je ta Kunderova nejširší, obsahuje celkem 11 dopisů (A5322–5332).

⁷⁹ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5326, dopis z 19. července 1990 K. Blažkovi.

⁸⁰ *1951, český básník a pedagog. Jeho poetika vychází z tvorby F. Halase a V. Holana. (Vít Slíva. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 20. 11. 2008 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1372&hl=v%C3%ADt+sl%C3%ADva>)

radě. Například dopis Vítu Slívovi Blažek začíná slovy „[...] jistě si pamatuješ, jak jsme spolu mluvili kdysi před Vánoci [...] o chystaném časopise. [...] Dovolil jsem si Tě navrhnout do redakční rady našeho milého Listu [...]“.⁸² Společně se Zdeňkem Drahošem,⁸³ J. Novákem,⁸⁴ F. Schilbergrem⁸⁵ a J. Trávníčkem⁸⁶ tvořili mladší část redakce *Listu*.

Druhou polovinu rady tvořili spolu s výše zmíněnými redaktory *Hostu do domu* také Jaroslav Med,⁸⁷ Zdeněk Rotrekl,⁸⁸ Oldřich Šuleř⁸⁹ a Zdena Zábranská.⁹⁰

Ze zmiňovaného dopisu V. Slívovi vyplývá, že Blažek počítal do redakční rady s Ivanem Křížem, další osobností z *Hosta do domu*, který však nakonec v radě nezasedl. Naopak v prvních dopisech nezmiňuje Jaroslava Meda. Je ovšem nepravděpodobné, že by jej Blažek oslovil později, neboť z poznámky na okraji

⁸¹ *1955, česká básnířka, pracovala jako redaktorka týdeníku *Nové Přerovsko* a dalších. (Jitka Stehlíková. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1124&hl=jitka+stehl%C3%ADkov%C3%A>)

⁸² Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5615, dopis z 19. ledna 1990 Vítu Slívovi.

⁸³ *1960, literární historik, teoretik, působil jako ředitel České televize Brno. (Zdeněk Drahoš. *Bibliografie dějin Historického ústavu AV ČR* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <https://biblio.hiu.cas.cz>)

⁸⁴ Bližší informace jsme nedohledali.

⁸⁵ *1952, český básník a publicista, univerzitní pedagog. Byl členem Rady ČT a Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. (František Schildberger. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=431&hl=schildberger+>)

⁸⁶ *1960, literární teoretik, historik a kritik, pracoval v ÚČL AV ČR. (Jiří Trávníček. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=582&hl=tr%C3%A1vn%C3%AD%C4%8Dek>)

⁸⁷ Žil v letech 1932–2018, literární historik a kritik. Zabýval se křesťansky orientovanou literaturou a moderními literárními směry od konce 19. století. (Med. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=511>.)

⁸⁸ Žil v letech 1920–2013, český básník, prozaik a publicista řadící se do katolického proudu literatury. Publikoval v čas. Akord, po jeho obnovení v r. 1989 jej spoluredigoval. (Zdeněk Rotrekl. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1107&hl=rotrekl>.)

⁸⁹ Žil v letech 1924–2015, český prozaik, dramatik a publicista. Zastával funkci ředitele Krajského nakladatelství v Ostravě (1957–1961), vedoucího redaktora čas. Červený květ (1959–1960), později tajemníka ostravské pobočky Svazu čs. spisovatelů (1961–1970). (Oldřich Šuleř. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=877&hl=old%C5%99ich+%C5%A1ule%C5%99>.)

⁹⁰ *1940, česká básnířka, pracovala od r. 1966 do r. 1996 v nakl. Blok jako redaktorka, publikovala v několika samizdatových sbornících L. Kundery. Vystudovala češtinu a francouzštinu na FF UJEP v Brně. (Zdena Zábranská. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1167&hl=z%C3%A1bransk%C3%A1>.)

strojopisu ve zmiňovaném dopise [+Med] lze usoudit Blažkův úmysl kontaktovat ho ve stejnou dobu jako zbylé členy.

V dopisech V. Slívovi a J. Stehlíkové⁹¹ se můžeme rovněž dočíst, že Blažek plánoval v *Listu* (alespoň v prvním čísle) tisknout i publicistické články. Od tohoto záměru však nakonec Blažek (resp. redakční rada) ustoupil, neboť publicistika součástí vydaných čísel nebyla.

3.2.1 Vytváření sítě kontaktů⁹²

K adrese nového přispěvatele se Karel Blažek nejčastěji dostával skrze již navázané kontakty. Zájem měl hlavně o autory, kteří by přispěli ke zatraktivnění časopisu. Tito spisovatelé tvoří první velkou skupinu adresátů, kterou bychom mohli dále rozdělit na autory působící v exilu a domácí osoby: jednak ty mimo oficiální okruh, tak ty, kterým bylo režimem umožněno alespoň částečně veřejně publikovat. Druhou skupinou adresátů jsou začínající autoři snažící se poprvé prosadit. Mezi ně řadíme nejmladší generaci a autory ve středních letech, kteří se až po pádu komunistického režimu rozhodli k uveřejnění svých textů.

⁹¹ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5615 a A5616.

⁹² Ucelený přehled všech adresátů a příspěvků, které publikovali v časopisu, je přiložen v příloze.

Způsob, jakým se rozšiřovaly kontakty, znázorňují vytvořená schémata. První schéma se soustředí na členy redakční rady. Ve druhém schématu jsou znázorněny další osobnosti, které přispěly k získání zajímavých kontaktů.⁹³

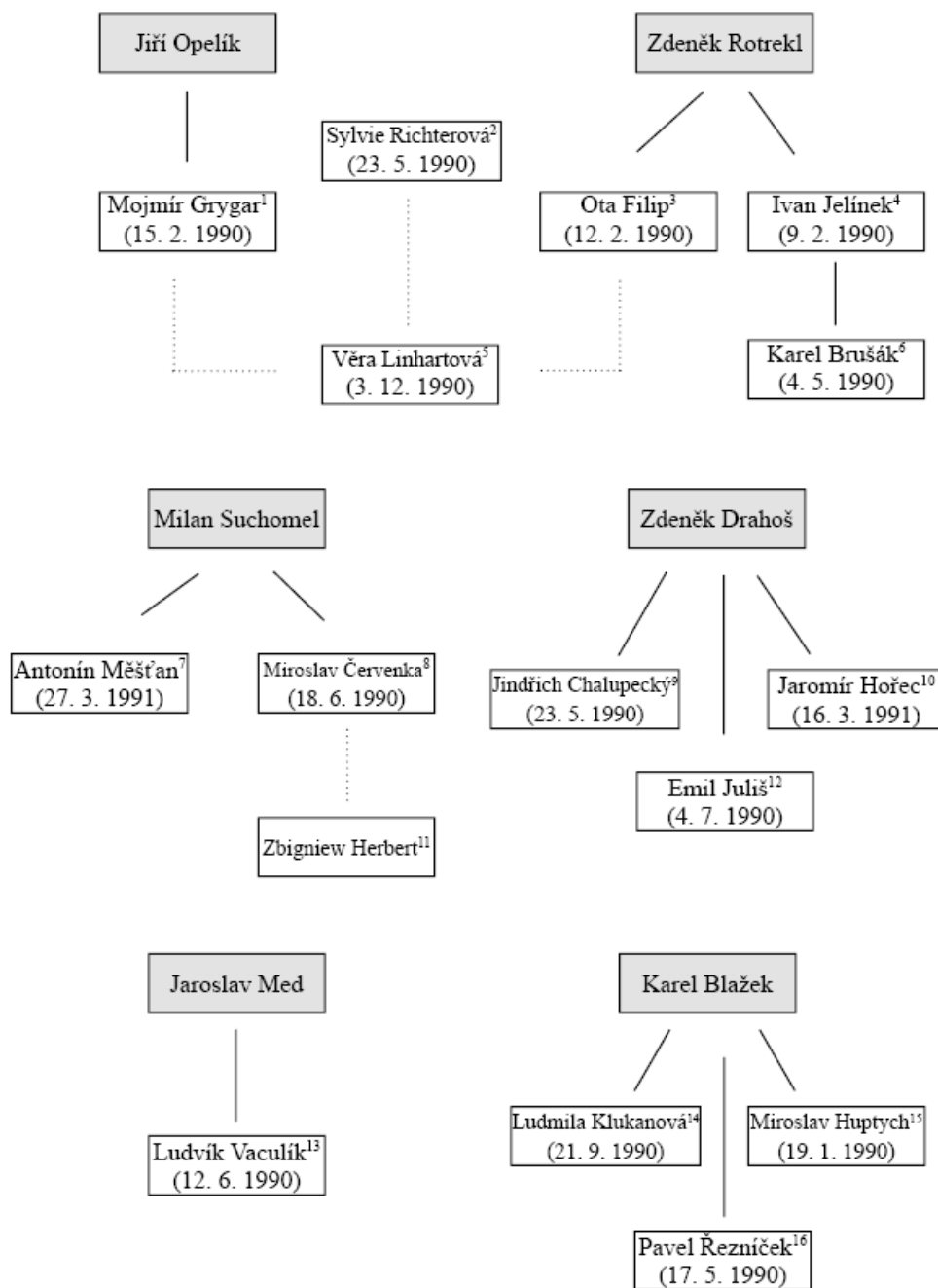

Schéma č. 1

⁹³ Poznámka: Datum v závorkách je datum předání kontaktu, nebo první dopis ze vzájemné korespondence. Tečkovaná čára značí neuskutečnění aktu předání.

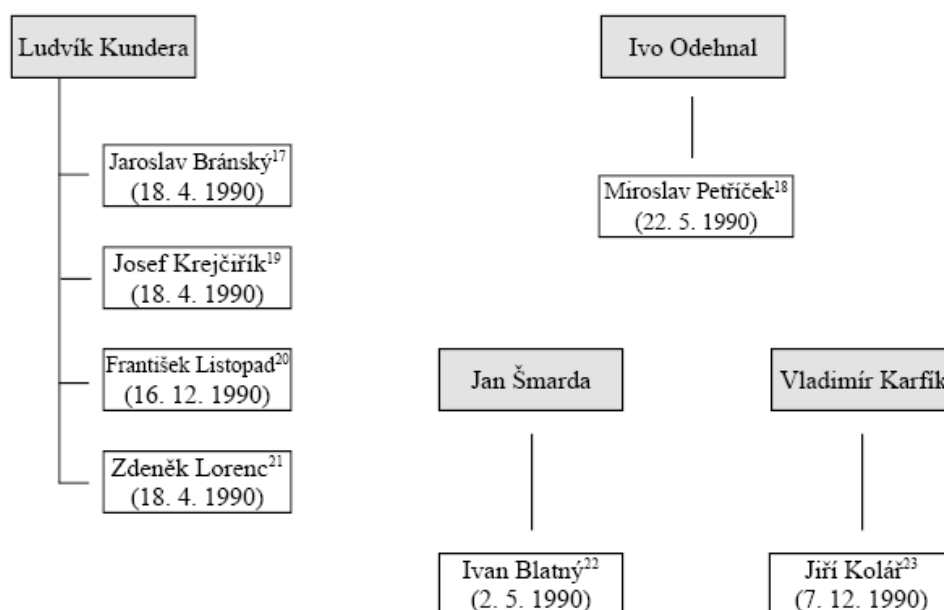

Schéma č. 2

Vysvětlivky:

1. Dopis i. č. A5628. M. Grygar v *Listu* publikoval esej *Proměny spisovatele v exilu* (1990, č. 2 a 3) a kritickou recenzi na Nesmrtelnost M. Kundery (1990, č. 5).
2. Dopis i. č. A5516. V *Listu* publikovala prózu *Co nevede k tichu odvádí* a básně *Poté co jsem bezpečně zvládla* a *Půdorys chrámu* (1990, č. 7).
3. Dopis i. č. A5623. Filip v *Listu* nepublikoval žádné texty.
4. Dopis i. č. A5344. I. Jelínek publikoval texty *Jména Morava*, *Sochy*, *Dvě tři vteřiny*, *Z masky*, *Zde a tam* (1990, č. 3) a *O lidech, chrámech a zvířatech* (1990, č. 9).
5. Dopis i. č. A5310. Linhartová publikovala prózu *Zrcadlo ticha* (1991, č. 2).
6. Dopis i. č. A5345. V *Listu* nic nepublikoval.
7. Dopis i. č. A5651. Měšťan v *Listu* publikoval stať *Eros a literatura* (1991, č. 1)
8. Dopis i. č. A5638. Červenkoví byly otištěny texty *Obíhání města* (1990, č. 7) a *Vyřezávání jesliček* (1990, č. 9).
9. Dopis i. č. A5342. V *Listu* byly publikovány tyto texty J. Chaluppeckého: *Smysl moderního umění* (1990, č. 2), *Jakub Deml* (1990, č. 6), „*Novák je*“ (1990, č. 7), *Cesta umění* (1991, č. 3)

10. Dopis i. č. A5317. J. Hořec publikoval v *Listu* úvahu *Poezie a svoboda* (1991, č. 3).
11. Dopis i. č. A5602,1. Červenka odpovídá K. Blažkovi na dopis i. č. A5638 (8). V *Listu* básně Z. Herberta nakonec otištěny nebyly.
12. Dopis i. č. A5325. Adresu dostal Z. Drahoš od L. Kundery. Juliš v *Listu* publikoval básně *Do ticha vzrostlému*, *Setkání v Kladsku*, *Bližící se Margareta T.* (1990, č. 8).
13. Dopis i. č. A5637,2. Blažek žádal L. Vaculíka o příspěvek, ten však odmítl.
14. Dopis i. č. A5641. L. Klukanová publikovala v *Listu* text *Zasklené krajiny* (1990, č. 8).
15. Dopis i. č. A5618. Huptychovi vyšel v *Listu* text *Ptakorysmy* (1990, č. 4 + č. 5).
16. Dopis i. č. A5630. Řezníček publikoval v *Listu* texty *Sype*, *Pokojská* (1990, č. 4) a *Kadeřník půjde na moře*, *Láska na moři* (1991, č. 3).
17. Dopis i. č. A5324. Bránský přeložil pro *List* z němčiny Ferdinarda von Saara (*Setkání s Marií von Ebner-Eschenbachovou*, 1990, č. 5) a Hermanna Ungara (*Tulpe*, 1990, č. 7).
18. Dopis i. č. A5333. Petříčkovi v *Listu* vyšel text *V. Č. po dvaadvaceti letech* (1990, č. 7). Do *Listu* také přispíval svými recenzemi.
19. Dopis i. č. A5324. Výtvarné reprodukce J. Krejčířika nebyly v *Listu* použity.
20. Dopis i. č. A5330. Publikoval texty *Několik centimetrů nad zemí*, *Cesta*, *Prach zachovává předměty*, *Halas tu dobře spí* (1990, č. 9).
21. Dopis i. č. A5324. Publikoval v *Listu* *Raistickou báseň pro M. K.* (1990, č. 3) a *Říkanku vymknutých očí*, *Těžký vstup*, *Slušnou poptávku* (1991, č. 3)
22. Dopis i. č. A5577,3. *List* otiskl tyto básně I. Blatného: *Fotbal (Vladimíru Bařinovi)*, *Máj V*, *Cigareta (Klementu Bochořákovi)*, *Jaro (Václavu Černému)*, *Vánoce* (1990, č.1).
23. Dopis i. č. A5644. V *Listu* vyšly Kolářovy texty *49.Ya*, *49.Yb*, *49.Yc*, *49.Yd*, *49.Ye* (1990, č. 8).

Potíže a komplikace, kterým musel redaktor čelit při snaze dopátrat se poslední adresy autora žijícího v exilu, jenž nemá už v Čechách téměř žádné kontakty, znázorňuje případ Věry Linhartové (schéma č. 1). Karel Blažek se nejprve pokoušel získat její adresu od Oty Filipa v únoru 1990 a pak znovu v dubnu téhož roku,⁹⁴ avšak bezvysledně. Poté se rozhodl požádat Mojžíra Grygara v červnu 1990, od něhož dostává adresu V. Linhartové v Japonsku,⁹⁵ a také píše Sylvii Richterové v srpnu r. 1990, zda mu nemůže pomoci. Nakonec se k její adrese dostává náhodou, díky rozhovoru v časopise *Nové knihy*.⁹⁶

Díky Blažkovu záměru vybírat obsah pouze na základě kvality vznikla sice z *Listu* platforma nabízející možnost publikování širokému okruhu autorů, zapříčinilo to však roztržičnost časopisu. Pouze minimum básníků či prozaiků publikovalo v *Listu* více než jednou, jsou to čtenářům známá jména: Jaroslav Durych, Jan Čep, Ludvík Kundera, Zdeněk Lorenc, Václav Renč, Jan Skácel, Pavel Švanda, Zdena Zábranská a Jan Zahradníček. Absence kmenových autorů byla způsobena spíše krátkou dobou trvání než neschopností redakce vést časopis určitým směrem.

Podobně se po r. 1989 profiloval i časopis *Tvar*, který se první porevoluční roky rovněž věnoval „splácení dluhů“ minulého režimu – podle očekávání tehdejší společnosti. V roce 1991 tento záměr postupně opustil a začal se obracet k soudobé literatuře a její reflexi.⁹⁷

Karel Blažek podobný úmysl potvrzuje v dopise M. Petříčkovi, kde píše: „Nemíníme omezovat okruh dopisovatelů a spolupracovníků jinak než kvalitou jejich příspěvků, i když do budoucna by bylo zajímavé mít vyhraněný tým, jen se pro začátek trochu více zaměřujeme na autory a knížky dříve zakázané [...]“.⁹⁸ Poslední věta pak dokládá již řečené, tedy že počátečním záměrem časopisu bylo nejprve zaplnit bílá místa v literární historii. Ze závěru můžeme usoudit, že redakční rada chápala porevoluční stav nevyhraněnosti časopisu jako dočasný a počítala

⁹⁴ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5309, dopis z 20. dubna 1990 O. Filipovi.

⁹⁵ Pobývala tam od r. 1988 do r. 1990 na studijním pobytu.

⁹⁶ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5310, dopis ze 3. prosince 1990 V. Linhartové.

⁹⁷ ZELINSKÝ, Miroslav. KOŠNAROVÁ, Veronika. *Tvar. Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 22. 5. 2010 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=229&hl=tvar.>)

⁹⁸ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5631, dopis z 1. června 1990 M. Petříčkovi.

s vytvořením stálého okruhu redaktorů. Je tak otázkou, zda by se *List* nevydal cestou *Tvaru* a nestal se dalším výrazným brněnským periodikem.

3.3 Ohlasy v korespondenci

Ohlasy na nový brněnský časopis byly v dochované korespondenci veskrze pozitivní. Adresáti si především všímali zjevných vazeb na *Hosta do domu*, které v nich vyvolávaly sentimentální vzpomínky. Doklady o tom najdeme např. v dopisu Miroslava Petříčka: „Pokud jde o *List* pro literaturu, moc mě potěšil, poněvadž do jisté míry připomíná *Hosta do domu*, a tím pádem mi oživil ‚staré zlaté časy‘ mé spolupráce s ním, kdy mne Oleg Sus dvakrát měsíčně bombardoval svými originálními určovacími dopisy a pohlednicemi. Je to už tak dávno, že už bych tomu málem nevěřil [...].“⁹⁹

Podobně vyznívá další dopis, který píše Blažkovi slovenský spisovatel Kornel Földvári: „Váš časopis mi sentimentálně připomíná *Hosta do domu* a staré zlaté časy priateľských kontaktov s jeho redaktormi a spolupracovníkmi. A vôbec Brno...“¹⁰⁰

Přirozené srovnávání *Listu* s *Hostem do domu* může doložit nedatovaný dopis Jiřího Kratochvila: „Přeju Vám, aby se časopis dařil, a věnujte prosím více prostoru talentovaným mladým autorům, tak jak to blahé paměti dělával *Host do domu*.“¹⁰¹

Mnozí oceňovali kvalitu redakční práce a otiskovaných článků a děl. Zmínky o tom najdeme například v dopisech Ludvíka Kundery, jenž *List* vyzdvihoval nad ostatní brněnské literární časopisy: „Jenže myslím jeví zájem i ROK. Myslím si, že by to však bylo spíš pro *List*. (Pokud si smím troufnout na externí redigentský názor.)“¹⁰² a „Předně sdělení, že *List* je obecně chválen. V těžké konkurenci a chválen. Tož nezpychněte.“¹⁰³

Sylvie Richterová ve svém hodnocení oceňuje kvalitní redakční výběr textů: „[...] velice mne potěšil Váš milý dopis a hlavně časopis, jehož redakční rada opravdu z ‚*Hosta*‘ vzhází. Časopis je pěkný a navíc mám k bývalému ‚*Hostu do domu*‘ vztah málem sentimentální, byla to taková moje mladistvá potrava. Moc mě

⁹⁹ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5333, dopis Miroslava Petříčka z 22. 5. 1990.

¹⁰⁰ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5601, dopis Kornela Földváriho z 16. 5. 1991.

¹⁰¹ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5511, dopis Jiřího Kratochvila.

¹⁰² Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5324, dopis Ludvíka Kundery z 18. 4. 1990.

¹⁰³ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5326, dopis L. Kundery z 19. 7. 1990.

proto těší i Váš zájem o mé texty [...].“ A dále píše: „Články i básně, které tisknete, jsou kvalitní; představují autory nebo ukázky z děl, jež většina čtenářů asi nezná. Je tedy velmi užitečná i základní životopisná informace, proto by snad nebylo špatné ponechat vročení u každého otištěného textu. Je sympatické, že je časový oblouk vašeho záběru široký [...].“¹⁰⁴

Rovněž Ivan Slavík vyzdvihoval obsahové kvality časopisu, a to především poskytování prostoru všem autorům bez ohledu na zaměření. „[...] děkuji za 4. č[íslo] Listu, se zájmem jsem si je přečetl celé. Rád kvituji, že bylo poskytnuto místo křesťansky orientovaným autorům – Čepovi, Medovi, Mertlovi [...].“¹⁰⁵

Spolupracovníci *Listu* často kvitovali korektní přístup k rukopisům, ať už šlo o autorské i sloupcové korektury nebo placení honoráře. Tyto skutečnosti nebyly v prvních porevolučních letech samozřejmostí. Například M. Pluháček píše: „[...] lituji, že – byť i jen dočasně – Váš časopis přestane vycházet; dvojnásob proto, že jste dnes jedni z mála, kdo se zabývají takovou nepatrností, jako je placení honorářů...“¹⁰⁶ Nezkoušení redaktori nově vznikajících periodik neměli o dobré praxi tušení a mnoho časopisů honoráře vůbec nevyplácelo a autoři vděční za možnost publikace si o peníze ani neříkali.

3.4 Problémy

Karel Blažek se od počátku fungování časopisu musel vypořádávat s obtížemi spojenými především se změnou politického uspořádání a přechodem na tržní hospodářský systém. S uvolněním poměrů byla samozřejmě celá čtenářská obec zvědavá, co se dělo v samizdatu nebo za hranicemi v exilu, a vydavatelé byli připraveni čtenářům přinést to, po čem dychtili. Částečně kvůli vidině jistého zisku, částečně také z pocitu jisté zodpovědnosti napravit to, co minulý režim napáchal.¹⁰⁷ Důsledkem však leckdy bylo porušování autorského zákona (ať už vědomě či nevědomě). Další překážkou byla nesměnitelnost české měny, což činilo problémy při honorování umělců žijících v zahraničí.

¹⁰⁴ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5517, 1, dopis Sylvie Richterové z 6. 7. 1990.

¹⁰⁵ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5340, dopis Ivana Slavíka z 3. 8. 1990.

¹⁰⁶ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5590, dopis Martina Pluháčka z 9. 9. 1991.

¹⁰⁷ TRÁVNÍČEK, Jiří. Ve studených vodách svobody. *Host: literární měsíčník*. Brno: 2010, 26(10). s. 33. ISSN 1211-9938.

3.4.1 Boj o autorská práva

Inklinace k rozšiřování autorského okruhu souvisí se snahou o získání autorů se zvučnými jmény, kteří by zvýšili čtenářský zájem. Slavné osobnosti se stávaly marketingovým nástrojem, který dělá z knihy atraktivní zboží a přitahuje pozornost společnosti, a z toho vyplývající zisk.

Praktickým příkladem jsou osudy díla Josefa Škvoreckého, které se začalo po roce 1989 vydávat v obrovských až statisícových nákladech v narychlo připravovaných vydáních.¹⁰⁸ Vydavatelé tušili, že o zakázaného autora, o němž společnost více jak dvacet let nic nevěděla kvůli komunistické cenzuře, bude u čtenářské obce velký zájem, a tak s vyhlídkou velkého zisku spisovatele oslovovali s nabídkou vydání jeho titulů. Škvorecký přirozeně chtěl, aby se jeho knihy dostali ke čtenářům co nejdříve, a tak během roku 1990 u různých nakladatelství podepsal smlouvy na vydání skoro všech svých knih.¹⁰⁹ V téže době se však už připravovaly Škvoreckého Souborné spisy v nakladatelství Odeon, a tak vznikaly problémy s autorskými právy.¹¹⁰ Nakladatelské domy a redakce mezi sebou doslova bojovaly o každého autora či autorku a o to, kdo stihne vydat ten či onen text nejdříve. To mnohdy vedlo k nedorozuměním, a dokonce k porušování autorských práv, jak se stalo i v Blažkově případě.

Ukázkovým příkladem obrovského zájmu ze strany redakcí může být zkušenost Miroslava Huptycha: „Po léta to stálo za hovno, nikdo od člověka nic nechtěl, leda tak aby si kleknul. Teď jsem bombardovaněj žádostmi o příspěvky jako Drážďany. [...] Když vám nějaké číslo zbyde, budu rád, když si vzpomenete. Kdoví jak to bude tady v Praze s distribucí. Taky mi to může v tom bordelu uniknout.“¹¹¹

Většina autorů, které časopisecké redakce oslovovaly, byla novým zájmem potěšena, a tak ochotně posílala své rukopisy nahromaděné za posledních dvacet let. Důsledkem byl přebytek materiálu a zaplněná čísla měsíce dopředu. Například

¹⁰⁸ ŠPIRIT, Michael. *Textologie dnes: (příručka pro začínající editory)*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2019, s. 62–63. Varianty. ISBN 978-80-88069-90-4.

¹⁰⁹ ŠPIRIT, Michael. *Textologie dnes*, s. 62–63.

¹¹⁰ ŠPIRIT, Michael. *Textologie dnes*, s. 83–84.

¹¹¹ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5568, dopis M. Huptycha z 29. března 1990.

v dopise psaném na počátku srpna K. Blažek píše: „[...] děkuji za zasilku Vaší poezie, a ještě více za souhlas s otištěním Vaší tvorby v Listu pro literaturu. [...] Mělo by se to objevit v říjnovém čísle Listu, dříve to bohužel nestihnem.“¹¹²

Další dopis pochází z korespondence se začínající autorkou Vlastou Dufkovou, která zaslala redakci svůj text. Měl vyjít ve třetím čísle Listu (2. ročník), avšak časopis byl ukončen a toto číslo mělo zůstat posledním. Blažek se proto rozhodl do posledního čísla vybrat autory, kteří zaslali svůj text dříve a čekali delší dobu na otištění. „Musel jsem tedy sestavovat toto poslední číslo tak, abych alespoň trochu dal přednost materiálům, jež byly objednány už dávno, před těmi, které přišly později. Bohužel se mi tak už nepodařilo umístit Váš text [...]“¹¹³

Podobnou zkušenost najdeme v dopise studenta Univerzity Karlovy Alexandra Kenta, který v něm popisuje své pocity při snaze přesvědčit některý pražský časopis k otisknutí svých básní. I přesto, že jsou dle redaktorů kvalitní, nemají prostor pro mladé autory pro množství starších textů. Ve svém dopise vyjadřuje rozhořčení nad nedostatkem publikačního prostoru pro nezavedené autory. „[...] nemají místo, vše zabere exil, samizdat a zavedená jména [...]. Myslím si, že pro umělce (a zvláště básníky) začínající je prostor pro nástup dnes horší než za totality. Vůbec svoboda z tohoto hlediska je značně zúžená, a přitom pro umělce rozhodující!“¹¹⁴

Dokladem velké konkurence mezi jednotlivými periodiky může být tzv. řeč Jaroslava Seiferta napsaná k příležitosti získání Nobelovy ceny za literaturu.¹¹⁵ Blažek řeč chystal k vydání i s doplňujícím komentářem, vyjít však nakonec nemohla, neboť autorská práva byla slíbena jinému vydavatelství.¹¹⁶

Problémy se zkontaktováním autora či jeho dědiců za účelem získání autorských práv ilustruje případ ruského spisovatele Fedora Ljubova, jehož povídky

¹¹² Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5639, dopis z 2. srpna 1990 Sylvii Richterové.

¹¹³ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5654, dopis ze 7. června 1991 Vlastě Dufkové.

¹¹⁴ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5595, dopis Alexandra Kenta z 22. května 1990.

¹¹⁵ Řeč *O patetickém a lyrickém stavu ducha* de facto napsal Seifertův zeť Dalibor Plichta, viz Dílo Jaroslava Seiferta, sv. 14, Publicistika 1939–1986, s. 616. Praha: Akropolis, 2014. ISBN 978-80-7470-086-6.

¹¹⁶ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5558, dopis z 22. října 1990 Janě Seifertové-Plichtové + i. č. A5559, 2, dopis Jany Seifertové-Plichtové z 3. listopadu 1990. Řeč nakonec oficiálně vydána nebyla.

byly souborně vydány v roce 1921 v Československu. Blažek chtěl jednu z povídek otisknout v časopise, nemohl ovšem dohledat bližší informace o autorovi. Povídka byla nakonec publikována v druhém čísle druhého ročníku *Listu* s poznámkou, že autor byl Rus emigrující do Československa za první republiky. Jestli se podařilo autorská práva vyjednat, nebo Blažek text nechal otisknout bez vědomí dědiců (pokud nějací byli), už v korespondenci chybí. Překladaři z ruštiny, Josefu Sedláčkovi, Blažek při hledání Ljubovovy adresy napsal: „Dostal se mi do rukou text jistého Fedora Ljubova. Jde o trosky knížky ‚Golod‘, vydané česky někdy v roce 1921 v pražské Moderně. Jednu z jeho povídek (Kavárna u dvou invalidů) bych rád otiskl v Listu, ale nevím o autorovi vůbec nic. Neporadil mi ani kamarád rusista z fakulty, v brněnské Univerzitní knihovně knížka není. Možná by právě v tom Posevu mohli něco vědět, protože Ljubov byl zcela jistě v exilu. Jde mi především o zjištění, zda to už není tzv. volný autor (50 let po smrti), aby nebyly potíže s honorářem.“¹¹⁷

Dalším příkladem problémů s autorskými právy jsou *Paměti* Václava Černého, jejichž úryvek vyšel v prvním čísle *Listu*. Blažek se v únoru r. 1990 snažil získat kontakt na dědice V. Černého skrze Jiřího Žantovského, neznal však zřejmě jeho přesnou adresu, a tak se dopis dostal k adresátovi až počátkem března. Jiří Žantovský ve své odpovědi Blažka upozorňuje, že autorská práva byla již podepsána u nakladatelství Academia, tudíž nemohou být poskytnuta *Listu* ještě před jejich vydáním.¹¹⁸ Ukázka z *Pamětí* však nakonec otištěna byla, a tak Blažek píše omluvný dopis dědičce – paní doktorce Miloslavě Pavlíkové.¹¹⁹

3.4.2 Nekonvertibilita měny

Dalším praktickým problémem odrážejícím polistopadové politicko-hospodářské změny v Československu, se kterým se Blažek musel vypořádat, byla nemožnost směnit české koruny za cizí měnu, což činilo potíže při vyplácení honorářů

¹¹⁷ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5633, dopis ze 7. června 1990 Josefu Sedláčkovi.

¹¹⁸ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5583, dopis Jiřího Žantovského z 5. března 1990.

¹¹⁹ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5627, dopis z 3. května 1990 Miloslavě Pavlíkové. Úryvek vyšel pod názvem *V Stalinově stínu* v prvním čísle (1. ročník) *Listu pro literaturu*.

spisovatelům stále žijícím v zahraničí. Řešením bylo peníze uložit do doby, než si je odpovědná osoba přijede vyzvednout do Čech (případně najít prostředníka), anebo za určený obnos nakoupit české knihy, které by se následně poslaly adresátovi. Pro názornost uvádíme několik příkladů z Blažkovy korespondence.

Sylvie Richterová například problém s honorováním vyřešila založením vlastního účtu, na který ji pak jednotlivé časopisy posílaly peníze. Peníze na tomto kontě pak využívala při svých návštěvách Československa. Obdobným způsobem peníze sloužily i Mojmiru Grygarovi: „Honorář zatím ponechte na vašem kontě; vyzvednu si jej při nejbližší návštěvě Brna, což, jak doufám, nebude dlouho trvat.“¹²⁰

4. Příčiny zániku časopisu

Kromě již zmíněných obtíží spojených s chodem časopisu se Blažek (a potažmo nakladatelství Blok) musel vypořádat se změnou ve vnímání literatury po r. 1989, kterou jsme nastínili výše. Na spisovatele již nebylo nahlíženo jako na společenské mluvčí¹²¹ a oni sami se do této role nestavěli. Příčinou byla negativní zkušenost z minulého režimu, ve kterém byl umělec vnímán jako spoluvůrce dějin a literatura měla plnit celospolečenské poslání.¹²² S tímto faktorem zřejmě Blažek při zakládání časopisu nepočítal, což se posléze projevilo malým odbytem.

Oproti létům šedesátým, na která se časopis snažil navazovat, se proměnila vrstva potenciálních čtenářů literárních časopisů. *List po literaturu* se svým obsahem snažil oslovit především intelektuály, kteří se zajímali o kulturní dění a kterým byla blízká náročná literatura. Do této skupiny lidí mohli patřit vyučující na katedrách bohemistiky a jejich studenti, lidé pracující ve sféře kultury, knihovníci, okresní knihovny a sami spisovatelé a redaktoři. Silnou cílovou skupinou měli být středoškolské učitelé. Ani jeden z předpokládaných čtenářů se nestal nakonec reálným čtenářem. O časopis byl mnohem menší zájem, než se kterým redaktoři počítali.

Další podstatnou změnou, která přišla se svobodou slova, byl konec dotování kultury státem. Ani vyzdvihovaný *Host do domu* nehospořádal v kladných číslech,

¹²⁰ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5560, dopis Mojmiru Grygara z 15. května 1990.

¹²¹ HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*, s. 277.

¹²² MACHALA, Lubomír. *Panorama české literatury II.*, s. 14.

ztráty ale kompenzovala státní organizace Československý spisovatel.¹²³ Blažek se musel spoléhat jen na prodej, který čelil hned několika překážkám, jež nakonec způsobily konec časopisu. První překážkou byla zvyšující se cena papíru, která vedla ke snížení periodicity ve druhém roce fungování časopisu na dva měsíce. Zdeněk Drahoš (externí spolupracovník *Listu*) si v rozhovoru s Janem Trefulkou stěžoval na nespravedlivé zdražování, které by musel vyrovnat velký prodej – ten ovšem stále probíhal pouze v malých nákladech,¹²⁴ jelikož, jak jsme zmínili výše, čtenářů kvalitní literatury bylo málo. Kvalita byla sice částí veřejnosti oceňována, publikum si však hledala velmi těžko.

Otázka: „Jak napomoci spravedlnosti a vytvořit nějaký princip, aby vydavatel hodnotné literatury nebalancoval na čáře krachu, zatímco jeho ‚kolega – taky vydavatel‘ různých inzertních, erotických a jiných expresů bohatne a bobtná? Josefu Škvoreckému stačilo v Kanadě vydat knížku v nákladu 800 výtisků, aby pokryl výrobní cenu. U nás se musí za současných polygrafických cenách vydávat téměř 50 000 výtisků – a má být ještě hůř...“

Jan Trefulka: „Co byste chtěl? Nastavět bariéry zákazů a příkazů, zákonů nebo daňových opatření? Myslím, že je to nereálné. Spisovatel a vydavatel se budou muset rozhodnout: buďto vidí ve svém počínání zdroj obživy, nebo uskutečnění svého životního snu, realizaci svého názoru na život. Úctu moudrých lidí – nebo balík, obojí současně získává málokdo a nelze to naplánovat. Zvolíme-li si první, musíme se zbavit závisti a nenaříkat na svůj úděl. Současné poměry v naší ediční praxi pokládám za nenormální a přechodné. Za dva, za tři roky to bude jako u Škvoreckých. Vydavatel dobré literatury nezbohatne.“¹²⁵

Druhým problémem, který plyne z nedostatku čtenářů, ale paradoxně k tomu svým způsobem přispívá, byla špatná situace s distribucí. *List* byl závislý na Poštovní novinové službě (PNS), která odmítla časopis distribuovat mimo Jihomoravský kraj,

¹²³ Host do domu vycházel v době svého založení v nákladu 20 000 výtisků, od r. 1960 18 000, od r. 1962 16 300 a nakonec během Skácelova vedení klesl na hranici asi 9000 výtisků. (viz DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945-2000*. Brno: Host, 2002. s. 66. ISBN 80-7294-041-4. + *Procesí dychtivých slov* [online TV pořad]. Dostupné z <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1062593093-procesi-dychtivych-slov/> [cit. 2021-03-23])

¹²⁴ Dle dopisu M. Hrabalovi byl náklad pouhých 300 kusů (Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. 5545, dopis z 10. září 1990).

¹²⁵ *List pro literaturu*, 1990, č. 9 (1), s. 26.

neboť se obávala nízkého prodeje.¹²⁶ Čtenáři v Čechách o existenci *Listu* neměli příliš velké povědomí. Za příklad může posloužit dopis Milana Hrabala, který *List* objevil náhodou, když pobýval na Moravě během své dovolené.

„[...] ve stánku na nádraží ve Starém Městě jsem objevil 4. číslo *Listu* pro literaturu. Večer jsem se začel [...] a řekl jsem si – to jsou literární listy dle mého gusta. Tiskne se to, co mě zajímá, bere, je pěkný formát, úprava, a dokonce ani cena není nepřiměřená. [...] ve stánku byla nesmírně ochotná paní a ta mi do dalšího dne porůznu posháněla další čísla. A ta jen potvrdila dobré kvality. Navíc jsem byl příjemně šokován tím, že jsem ve druhém čísle objevil dokonce sympatickou recenzi na svou sbírku od pana Kožmína. [...] – marně sháním 5. číslo *Listů* [...] sežeň mi, prosím, to 5. číslo (a bude-li, pak i 6.) a jestli někde leží ještě zbylá 2, přál bych si ji rovněž. [...] Ale rád bych se stal pravidelným odběratelem. Porad' – u nás na PNS tvrdí, že o vaší existenci nic nevědí.“¹²⁷

Aby distribuční síť rozšířil, využíval Blažek prodejních schopností svých známých nebo přes ně získával kontakty na knihkupce z místa jejich bydliště. Jednou z nich byla Alena Vávrů, básnířka a přítelkyně K. Blažka pobývající ve Františkových Lázních, která byla Blažkem požádána o distribuci časopisu ve svém okolí. Jak z dopisu vyplývá, nebyla nakonec schopna prodat jediný zaslaný výtisk, neboť ji odmítli všichni potenciální zákazníci: kantoři, studenti Vysoké školy ekonomické, zmiňována je i básnířka H. Šlesingerová. Původní nadšení, se kterým se do šíření literatury pustila, brzy vystřídaly věcné obavy ze ztracených peněz, jelikož objednávku musela předem uhradit. „[...] musím Ti bohužel sdělit, že při vši mé lásce k literatuře a při všech mých sugestivních prodavačských schopnostech nepodařilo se mi prodat ani 1 kousek starých ‚*Listů*‘, které jsi mi poslal. [...] Prosím Tě, buď tak laskav, zastav raději další dodávky, pokud nebude možné vracení.“¹²⁸

Blažek se dokonce snažil *List* prosadit v zahraničí mezi české emigranty. Oslovil majitelku exilového knihkupectví BOHEMIA, které prodávalo české knihy Čechoslovákům žijícím v exilu, Blanku Cernil, s níž se sešel během její návštěvy

¹²⁶ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5544, dopis Milana Hrabala z 1. září 1990.

¹²⁷ tamtéž (M. Hrabal v té době bydlel ve Varnsdorfu)

¹²⁸ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5526, dopis Aleny Vávrů ze 14. března 1991.

Brna.¹²⁹ „Pošlu Vám samozřejmě také první číslo našeho Listu, abyste mohla posoudit, byl-li by o něj zájem mezi Vašimi klienty. V kladném případě bychom měli zájem na tom, aby byl Vámi rozšiřován v cizině. Jestliže by k tomu došlo, snažili bychom se zajistit, aby v tiráži byla vytištěna cena v některých světových měnách, jak jsme o tom spolu hovořili.“¹³⁰

Téma problémů s distribucí a prodejem časopisu se často objevuje v dopisech s přáteli. Z tónu těchto dopisů vyplývá Blažkova zoufalost a obavy z rychlého konce. Již na začátku září r. 1990 Blažek píše svému příteli Milanu Hrabalovi: „[...] nevím, jestli ještě po Novém roce budeme. Nejsou peníze na nic a na literární časopis vůbec ne. Největší průser je v tom, že podělaná PNS nám List vzala jen v našem kraji, nikde jinde se jejím prostřednictvím Listu nedobereš. Jsou to zkrátka nebezpeční dacani a monopolníci. V Praze je to jen ve třech knihkupectvích a celkem 300 kusů na matičku je vcelku málo. Jestli se mi nepovede prodej rozšířit, tak je konec.“¹³¹

Pavel Kosatík ve svém dopise situaci shrnuje slovy: „Knižák [Knižní velkoobchod] i péeneska [Poštovní novinová služba] jsou v háji, kameloty zajímá akorát kšeft, všichni ostatní mají strach trochu riskovat. Ekonomické tlaky donutí lidi trochu se snažit, zatím ale nikom na ničem nezáleží.“¹³²

4.1 Knižní velkoobchod

Knižní velkoobchod za komunistického režimu držel monopol na distribuci knih. Jeho problémy začaly už v roce 1988, kdy jeho ředitel upozornil na přeplněné sklady s neprodanými knihami a zároveň na nedostatečné množství knih, o které by byl skutečný zájem. Kvůli potížím s dodržováním státních plánů výroby končilo až 40 % celoroční produkce posledního čtvrtletí v centrálním skladu. Knihkupci navíc odmítali kupovat knihy, o které nebyl zájem, jelikož za neprodané knihy platili

¹²⁹ Rozhovor s Blankou Cernil vyšel v třetím čísle (1. ročník), kromě distribuce Listu Blažek jednal i o prodeji knížek nakladatelství Blok.

¹³⁰ Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5621, 2, dopis z 25. ledna 1990 Blance Cernil.

¹³¹ dopis K. B. Milanu Hrabalovi z 10. září 1990, Fond Blok, i. č. A5545, odpovídá na dopis Milana Hrabal z 1. 9. 1990 citovaný výše

¹³² Památník písemnictví na Moravě, Fond Blok, i. č. A5360, dopis Pavla Kosatíka ze 17. září 1990.

penále.¹³³ Po otevření volného trhu se Knižní velkoobchod dostal do velkých dluhů, které nebyl schopen splácet, a zbylý majetek se postupně rozprodal během privatizace.¹³⁴ Provedla ji v r. 1992 společnost, jejímž podílovým vlastníkem byl tehdejší místopředseda ODS Miroslav Macek. Vznikla velká mediální aféra, která otřásla důvěrou českého knižního trhu.¹³⁵

4.2 Zánik časopisu

Zánik časopisu souvisí s ekonomickými problémy Knižního velkoobchodu. Ten si od nakladatelství Blok objednal knihy celkem asi za pět a půl milionu korun, které sice prodal, ale už nezaplatil nazpět. Knižní velkoobchod navíc nebyl jediným dlužníkem nakladatelství. Celkem se jednalo o částku asi šest a půl milionu korun, kterou už nakladatelství nedostalo nikdy zpátky. Blok tak doplatil na porevoluční privatizační aféry přesto, že do té doby finanční problémy neměl a hospodařil sice s minimálním, ale kladným rozpočtem.¹³⁶

Blok nebyl jediným nakladatelstvím, které se dostalo do ekonomických potíží v důsledku otevření trhu a kolapsu Knižního velkoobchodu. Aféra se dotkla i jednoho z nejrespektovanějších nakladatelských domů, Odeonu, v jejímž důsledku nakladatelství o několik let později zaniklo.¹³⁷ Situaci shrnuje Michael Špirit jako následky „rozpadu veškerých provozně výrobních vazeb“ a „divoce se rozvíjejícího

¹³³ ŠMEJKALOVÁ, J. Censors and Their Readers: Selling, Silencing, and Reading Czech Books. In: *Libraries & Culture* [online], vol. 36, no. 1, 2001, s. 100, [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/25548893> 236

¹³⁴ ŠIMEČEK, Zdeněk a TRÁVNÍČEK, Jiří. *Knihy kupovati...: dějiny knižního trhu v českých zemích*. Praha: Academia, 2014, s. 411. ISBN 978-80-200-2404-6.

¹³⁵ Proč se nepovedla privatizace Knižního velkoobchodu? In: *Radiožurnál* [online]. Dostupné z <https://radiozurnal.rozhlas.cz/proc-se-nepovedla-privatizace-knizniho-velkoobchodu-6233703> ke dni 13. 7. 2020

¹³⁶ JURIGA, Tomáš. Nakladatelství Blok 55:15. *Host: literární měsíčník*. Brno, 2012, 28(10). s. 7. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:ec1d3b50-d424-11e8-9984-005056825209>.

¹³⁷ Odeon přišel asi o 15 miliónů korun poté, co ředitelé krajských knižních středisek využili krachu Knižního velkoobchodu a vyexpedovali v té době veškeré zboží, které už nikdy nezaplatili. Odeon se dostal do druhotné platební neschopnosti. Na konci nakladatelství mělo podíl i to, že Odeon fakticky nevlastnil téměř žádný majetek a většinu zisku před revolucí odváděl státu. Viz Jiří Našinec: Jiří Eliade se pro mě stal vnitřní emigrací. Dostupné z <http://www.iliteratura.cz/Clanek/42685/nasinec-jiri-eliade-se-pro-me-stal-vnitri-emigraci>.

postkomunistického volného trhu bez ponětí o jistých pravidlech, jež se dodržují, a bez běžné lidské slušnosti dané nějakými zvyklostmi“.¹³⁸

Aby zachránilo svou existenci a vyhnulo se osudům Odeonu, bylo nakladatelství Blok nuceno zastavit některé své projekty, mezi nimiž byl i *List pro literaturu*. Toto období finanční krize se odrazilo i na skladbě vydávaných knih, kdy během r. 1991 začala převládat komerční produkce nad kvalitní literaturou. V nakladatelství, jež mělo pověst vytríbeného edičního programu přesahujícího hranice jihomoravského regionu, se začaly vydávat především kuchařky, čtení pro děti, regionální literatura a červená knihovna. Nakladatelství Blok se na dřívější úroveň již nedokázalo vrátit, posledním větším počinem bylo souborné dílo poezie Jana Skácela.¹³⁹ Roku 1997 Blok zaniká, posledním vydaným titulem byl výbor básní Jana Zahradníčka, *Skrytý pramen*.

¹³⁸ ŠPIRIT, Michael. *Textologie dnes: příručka pro začínající editory*, s. 84.

¹³⁹ SKÁCEL, Jan a OPELÍK, Jiří, ed. *Básně*. Brno: Blok, 1995-1996. ISBN 80-7029-119-2.

Edice

Edice se soustředí na dopisy vybraných osobností, které poskytnou reprezentativní vzorek Blažkovy korespondence. Dopisy byly vybírány dle výpovědní hodnoty a relevance vůči naší práci. Budou dokladem našich tezí uváděných v teoretické části práce.

Korespondence je součástí Fondu nakladatelství Blok, jenž je uložen v Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě. Obsahuje všechna vydaná čísla časopisu List pro literaturu, propagační materiály a ediční plány Bloku, výstřižky z časopisů, strojopisné přepisy některých textů pro časopis, seznam honorářů a redakční korespondenci časopisu. Tu vyřizoval ve velké většině šéfredaktor Karel Blažek, v některých případech Zdeněk Drahoš, nebo další členové redakční rady. Korespondence obsahuje 374 jednotek, které zahrnují jak dopisní listy, tak poznámkové lístky a pohlednice. Větší část dopisů je psána strojopisem, dále rukou a některé i počítačově. Některé dopisy zahrnují adresy (redakce i osobní adresy přispěvatelů), telefonní kontakty či rodná čísla. Všechny soukromé údaje jsme vynechali.

Redakční korespondence se týká především žádostí o zaslání příspěvků do časopisu, oslovování potencionálních spolupracovníků a v neposlední řadě organizačních záležitostí, jako je vyplácení honorářů apod. Celkem si redakce dopisovala s více jak 100 osobami.

Pro přehlednost jsme zvolili tento způsob značení dopisů: první číslo označuje pořadí dopisu v edici (tj. 1–20), druhé číslo v závorce udává pořadí dopisu v rámci vzájemné korespondence, následuje jméno korespondenta a za ním údaj v iniciálách, který rozlišuje, kdo je adresátem a kdo příjemcem (KB jsou iniciály Karla Blažka, ZD Zdeňka Drahoše, IO Ivo Odehnala).

1 (1) | JITKA STEHLÍKOVÁ (KB → JS)¹⁴⁰

I. č. A5616, strojopis, na okraji perem poznámka +Med

Brno 19. ledna 1990

Milá Jitko,

nevím, zda se sluší ve dni takového vysokého data přát ještě do nového roku, ale v každém případě Ti přeju hodně zdraví a úspěšných dnů ve všem Tvém podnikání.

Tento dopis Ti píšu obzvláště rád. Jak už se Ti možná doslechlo, budeme v Bloku vydávat literární časopis List. Bude to měsíčník, nejdřív se měl jmenovat List moravských spisovatelů, ale jak to tak vypadá, zůstane pouze List, abychom nevypadali regionálně. Bude to časopis otevřený všem spisovatelům bez rozdílu, důraz se bude klást pouze na kvalitu. První číslo bude venku v dubnu, rozšiřovat se bude celostátně, protože registrace také bude celostátní. Bude mít dvaatřicet stran formátu 176×250¹⁴¹ a vedoucím redaktorem, nebo chceš-li, šéfredaktorem budu já. A protože se takový časopis neobejde bez redakční rady, chci Tě požádat, abys v ní přijala své členství. Dalšími členy rady budou Jaroslav Novák, Zdena Zábranská, František Schildberger, Vít Slíva, Antonín Přidal, Ivan Kříž, Zdeněk Rotrekl, Milan Suchomel, Oldřich Šulěr. Předsedou rady bude Milan Suchomel, předpokládám, že to přijme. Jak vidíš, je to docela slušné společenství, takže pro Tebe teď vyplývá jedna věc. Souhlasíš-li s tímto návrhem, okamžitě se mi ozvi. Stačí třeba korespondák. První sezení rady bude poměrně brzy, dostaneš ovšem včas vědět. Scházet se rada nebude moc často, to podle mého, pokud si sama nerozhodne jinak. V redakci se mnou bude spolupracovat Zdeněk Drahoš, patrně ho znáš, byl to v posledku jakýsi literární tajemník Mikuláškův.

Tak. A ještě další věc. Chystej si, co do časopisu nabídneš. Eminentní zájem pro nejbližší číslo mám na nějakém úhledném publicistickém útvaru, který by poinformoval čtenáře o tom, co se dělo v posledních dvou měsících v Přerově, v Olomouci a okolí, kam Tvůj bystrozrak dosáhl, případně Tvoje reflexe nad tím, či

¹⁴⁰ Korespondence s J. Stehlíkovou obsahuje jediný dopis, kterým Blažek zve S. do redakční rady Listu. Obdobně je tomu u Víta Slívy (i. č. A5615).

¹⁴¹ Později se uvádí formát 24×16 cm.

povídání o tom, jak jsi to tam u vás prožívala. Uzávěrku předpokládám ke 30. lednu, nemělo by to být příliš rozměrné, stačilo by cca 4 strany strojopisu.

Čekám, že se hnedle ozveš.

Ahoj

2 (1) | BLANKA CERNIL (KB → BC)¹⁴²

I. č. A5621,2, strojopis

Brno 25. ledna 1990

Paní Blanko,

dovoluji si Vám položit několik otázek, abych pak Vaše odpovědi mohl otisknout v *Listu pro literaturu*, jehož první číslo vyjde v dubnu. Pokud by se Vám nezamlouvala formulace otázky, klidně ji změňte, nebo na ni neodpovídejte. Rozhovor by neměl být delší než cca 5 strojopisných stran. Budete-li chtít náš rozhovor autorizovat, napište. Číslo, v němž rozhovor vyjde, Vám pochopitelně pošlu.

Našlo se u nás v Bloku pět kusů knížky *Z valašských kopců, chalup a strání*.¹⁴³ Když se Vám povede prodat je, byli bychom rádi, kdybychom namísto peněz, které pro tuto chvíli nemáme jak oficiálně uložit, získali pásku do počítačového printeru Star LC-10, protože u nás se tohle zatím nedá koupit. Samozřejmě jen za předpokladu, že by na to stačila částka získaná prodejem knížek.

Máme možnost nabídnout Vám k prodeji 160 exemplářů této knížky, avšak pro tuto chvíli ještě nevíme, jak by bylo možné tento obchod uzavřít, protože dosud stále existuje státní monopol zahraničního obchodu. Očekává se však, že nejpozději v dubnu bude na světě nový zákon o zahraničním obchodě, který by nám pak tento obchod umožnil bez problémů. Budeme Vás včas informovat a předpokládáme, že od Vás také dostaneme zprávu, zda byste o prodej měla zájem a v jakém asi objemu. Budeme-li něco vědět dříve, napíšeme. Je to ostatně v oboustranném zájmu. V každém případě by se však zmíněný obchod mohl uskutečnit.

¹⁴² Korespondence se zabývá možností vydávat List pro literaturu a knížky nakladatelství Blok v zahraničí. Blažek chtěl touto cestou oslovit české emigranty. Téma distribuce časopisu se objevuje také v korespondenci s Milanem Hrabalem (i. č. A5544 a A5545), Pavlem Kosatíkem (i. č. A5360), Lenkou Štarmanovou (i. č. A5484, 16), Alenou Vávrů (i. č. A5526).

¹⁴³ PORTLOVÁ, Ludmila et al. *Z valašských kopců, chalup a strání*. Brno: Blok, 1989. ISBN 80-7029-010-2.

Totéž se týká i jiných knížek, které byste si vybrala z našich materiálů.

Pošlu Vám samozřejmě také první číslo našeho Listu, abyste mohla posoudit, byl-li by o něj zájem mezi Vašimi klienty. V kladném případě bychom měli zájem na tom, aby byl Vámi rozšiřován v cizině. Jestliže by k tomu došlo, snažili bychom se zajistit, aby v tiráži byla vytištěna cena v některých světových měnách, jak jsme o tom spolu hovořili. Kdyby se nám povedlo spolupracovat v obchodě s našimi knížkami, pokusili bychom se o něco podobného i u nich. Nejmenší problém shledáváme v tom, aby se v našich vybraných titulech vytiskl údaj, že publikace se prodává též v zahraničí prostřednictvím Bohemie.

Dále bych měl zájem na tom, abych se mohl seznámit s dosud [vydanými] exilovými tituly, které byste chtěla prodávat a jež momentálně nejsou vytištěny. Pokud by se to povedlo a nevadilo by, že v našich tiskárnách jsou strašidelně dlouhé dodací lhůty či by se dokonce podařilo zajistit tisk za hranicemi, věřím, že obě strany by shledaly výhody takové spolupráce. Vzpomínala jste, tuším, knížku Martiny Navrátilové¹⁴⁴ a knížku Jana Pivce.¹⁴⁵

Ještě jednou děkuju, že jsem se s Vámi mohl poznat, bylo to pro mě velice podnětné. Věřím, že se spolu ještě setkáme.

3 (1) | DAVID VEVERKA (KB → DV)¹⁴⁶

I. č. A5624, strojopis

Brno 21. února 1990

Milý pane Veverko,

čas oponou trhnul a my v Bloku připravujeme vydávání literárního měsíčníku s názvem *List pro literaturu*, jehož jsem vedoucím redaktorem a jehož první číslo je již v tiskárně a vyjde v dubnu. A protože se nám povedlo soustředit kolem Listu kvalitní kolektiv, věříme na úspěch. Spolupráci nám slíbil např. i Ota Filip

¹⁴⁴ Zřejmě se jedná o titul NAVRÁTILOVÁ, Martina. *Já jsem já*. Toronto: Sixty-Eight Publishers, 1985. ISBN 0-88781-165-5. Později vydáno v r. 1990 v nakladatelství Olympia v Praze.

¹⁴⁵ Jan Pivec (1907–1980) byl český divadelní a filmový herec.

¹⁴⁶ O D. Veverkovi se nepodařilo zjistit bližší informace. Z korespondence vyplývá, že jde o autora žijícího v exilu v Helsinkách. V Listu pro literaturu nebyl otištěn žádný jeho text.

z Mnichova.¹⁴⁷ A já se i na Vás obracím s nabídkou ke spolupráci. Pokud byste na ni přistoupil, napište. Listu by se v první fázi určitě hodily krátké zprávy a informace o literárním i uměleckém životě v Helsinkách a ve Finsku, zejména takové, které by měly nějaký vztah k Československu, a takové, jež by podle Vašeho přesvědčení mohly zaujmout našeho čtenáře. Protože však jde o měsíčník, bylo by vhodné využít nějaké shrnující formy. Kromě toho nás samozřejmě potěší každý Váš konkrétní nápad, o němž bychom si pak napsali více. A jelikož se do budoucna nebudeme bránit ani drobným překladům, je i zde jakási možnost.

Jediný háček pro Vás vidím v tom, že koruna konvertibilní není a my nemáme možnost platit honoráře v jiné měně. Mohu nabídnout pouze to, že byste si peníze vyzvedl až při návštěvě Brna nebo bychom Vám za ně mohli nakoupit a poslat knížky, které byste si přál. Tohle jsem koneckonců nabízel i Otovi Filipovi.

Těším se na Vaši odpověď.

Srdečně zdraví

Karel Blažek

4 (1) | JIŘÍ ŽANTOVSKÝ (JŽ → KB)¹⁴⁸

I. č. A5583, modré pero, na druhé straně listu jsou poznámky cizí rukou (shora): „poslat výtisk Listu“, „dědička V. Černého“ a soukromá adresa MUDr. Miloslavy Pavlíkové

V Praze 5. března 1990

Pane Blažku,

můj syn Michael po svém návratu z ciziny mi předal Váš dopis z 19. února, který jste omylem adresoval na jeho jméno. Protože jsem v pátek 2. března se v Praze setkal s dcerou prof. Václava Černého pí. dr. M. Pavlíkovou z Pardubic, informoval jsem ji o Vaší žádosti. – Vzhledem k tomu, že současně spolupracujeme s nakl[adatelstvím] Academia, které připravuje k vydání soubor díla V. Černého,¹⁴⁹ do něhož budou

¹⁴⁷ Ota Filip (1930–2018) byl český prozaik a publicista, od r. 1974 žil v Německu. Korespondence zahrnuje dopisy č. A5308, A5309, A5623.

¹⁴⁸ Dopis od J. Žantovského reaguje na Blažkovu žádost o souhlas s otištěním textu z Paměti Václava Černého, na jehož archivním fondu Žantovský spolupracoval a znal se s jeho dcerou, MUDr. Pavlíkovou.

¹⁴⁹ Tento záměr nakonec realizován nebyl.

zařazeny Paměti, paní dr. Pavlíková zásadně *nesouhlasí* s otiskováním úryvků z Paměti před jejich vydáním v připravovaném souboru.

Žádám, abyste toto stanovisko vzal na vědomí a upustil od zamýšleného otisku v Listu.

S pozdravem
Jiří Žantovský

5 (1) | MIROSLAV HUPTYCH (MH → KB)¹⁵⁰

I. č. A5568, strojopis, na listu je černým perem připsáno telefonní číslo

23. března 1990

Milý Karle,

díky za nabídku! Po léta to stálo za hovno, nikdo od člověka nic nechtěl, leda tak, aby si kleknul. Teď jsem bombardovanej žádostmi o příspěvky jako Drážďany. Jenže jsem za ta léta jaksí zlenivěl. Píšu málo a pomalu. Větší šance je s kolážemi. Mám jich hromadu. Jsem schopen i udělat na objednávku k textu. Nejlépe by bylo, kdyby ses u mne někdy zastavil a vybral si. Mám tady také nějaké aforismy. Část byla tištěná ve sbírce, ale při tom směšném nákladu by to nemuselo vadit... Vyber si a zbytek mi pošli, abych to nenabízel někde jinde. Tož tak v rychlosti. Přeju vám zdar. Když vám nějaké číslo zbyde, budu rád, když si vzpomenete. Kdoví, jak to bude tady v Praze s distribucí. Taky mi to může v tom bordelu uniknout.

Těbuh
Mírek Huptych

6 (1) | LUDVÍK KUNDERA (KB → LK)¹⁵¹

I. č. A5323, strojopis

17. dubna 1990

Milý pane Ludvíku,

¹⁵⁰ Dopis může doložit porevoluční velký zájem ze strany redakcí literárních časopisů o autory, které komunistický režim perzekvoval. Podobně i v dopisech Alexandra Kenta (i. č. A5595).

¹⁵¹ Hlavním předmětem Blažkovy korespondence s Ludvíkem Kunderou je předávání kontaktů na zajímavé umělce. Kundera je v roli zkušeného redaktora časopisu mentorujícího méně zkušeného Blažka, který jej vnímal jako určitou autoritu a spoléhal na jeho znalosti poezie a německých autorů. V dopisech si můžeme povšimnout, že podle Kundery List zaujímal přední postavení mezi ostatními brněnskými časopisy.

ještě jednou se omlouvám, že jsem Vás asi vytrhl dnes ze spánku, ale neuvědomil jsem si, že chodíte pozdě spát. Promiňte.

Věřím, že text o Korečkovi¹⁵² přijde včas, abych nezarmoutil tiskárnu víc, než je potřeba. Kromě toho Vás však chci poprosit ještě o pár dalších věcí. Ze skládačky o Korečkovi jsem převzal jak Vaši báseň Nový sen o rozdávání, tak také Lorencovu Raistickou píseň pro M. K.¹⁵³ S panem Lorencem jsem se potkal v Praze na valné hromadě obce¹⁵⁴ a on mi slíbil nějaký příspěvek do Listu, teď si však uvědomuji, že nemám jeho adresu. Mohl byste mi ji poskytnout? Také bych moc rád měl adresu pana Jaroslava Bránského z Boskovic,¹⁵⁵ o němž se zmiňujete ve svém návrhu na antologii německých autorů z Moravy a Slezska z loňského roku.¹⁵⁶ Probíral jsem se jím a padl mi zrak na Ungara¹⁵⁷ a Saara.¹⁵⁸ Myslíte, že by se z jejich věcí dalo otisknout něco krátkého v Listu? Tihle autoři mě zaujali hlavně proto, že už jsou volní. Nebo jsou jejich texty dnes už příliš antikvované a pro List by to nebylo ono? Poradíte? A co Sealsfield?¹⁵⁹ O něm něco vím, že by se z něj něco někdy hodilo? A prosím také o nějaké povídání o Zuskovi, třeba jako vzpomínku či jak se Vám bude chtít. Jde mi o to, aby čtenář se dozvěděl něco o něm i o Vašem vzájemném vztahu. Uzávěrka 4. čísla, kdy by Zuska mohl být otištěn, je pro redakci k 10. květnu.¹⁶⁰

Pane Ludvíku, mám od Pavla Gana jeho německy psanou prózu Dobrodružství (snad je v názvu dobrého vojáka Haška (sic), já si teď přesně nepamatuju¹⁶¹). Hledám

¹⁵² Miloš Koreček (1902–1989) byl český výtvarník Skupiny Ra, tvořil tzv. fokalky. Jeho reprodukce byly otištěny v Listu č. 3 (1990).

¹⁵³ Obě básně vyšly ve 3. čísle Listu (1990).

¹⁵⁴ Obec spisovatelů vznikla na konci r. 1989 s cílem vymezit se vůči prorežimnímu Svazu českých spisovatelů.

¹⁵⁵ Jaroslav Bránský (1989–2017) byl překladatel z němčiny a francouzštiny.

¹⁵⁶ Antologii L. Kundera Blažkovi zaslal 19. dubna 1989 (dopis i. č. A5322,2).

¹⁵⁷ Hermann Ungar (1893–1929) byl německý písíci prozaik a dramatik pocházející z Boskovic.

¹⁵⁸ Ferdinand von Saar (1833–1906) byl rakouský spisovatel, který pobýval na Moravě, kterou tematizoval i své tvorbě.

¹⁵⁹ Charles Sealsfield (1793–1864) byl americký spisovatel pocházející ze Znojma.

¹⁶⁰ Zuskovy básně *Na střepinách*, *Zdi*, *Pozdě*, *Stromy v lese* vyšly v č. 4 (1990).

¹⁶¹ Jedná se o knížku *Dobrodružství humoristy Jaroslava Haška alias Švejka v říši carů a komisařů*, později vydanou pod názvem *Osudy humoristy Jaroslava Haška v říši carů a komisařů i doma v Čechách* (Brno: Atlantis, 2003).

někoho, kdo by se na ten text podíval a usoudil, je-li dobrý na to, aby se u nás doma vydal, neporadíte? Já němčinu neovládám na dlouhé čtení. Knižka vyšla v Göttingenu.

To je všechno, omlouvám se, že otravuju.

Zdraví

7 (1) | MILOSLAVA PAVLÍKOVÁ (KB → MP)¹⁶²

I. č. A5627 (reaguje na dopis č. 4), strojopis

3. května 1990

Vážená paní doktorko,

v prvním čísle našeho časopisu, které jste již jistě dostala, jsme otiskli krátký úryvek z knihy Vašeho otce. Protože jsme bohužel neměli k dispozici včas Vaši adresu, nepovedlo se nám vyžádat si Váš souhlas dopředu. Mluvili jsme o tom s panem Žantovským a ujistili jsme ho, stejně jako ujišťujeme nyní i Vás, že šlo pouze o jeden a tento úryvek. Nemáme v úmyslu v takové praxi pokračovat. Prosíme proto za prominutí.

Abychom Vám však mohli poukázat honorář, potřebujeme Vaše rodné číslo. Prosíme, abyste nám ho obratem napsala. Děkujeme.

S pozdravem

ROZŠIŘOVÁNÍ AUTORSKÉHO OKRUHU

8 (1) | IVAN JELÍNEK (IJ → KB)¹⁶³

I. č. A5347, strojopis

11. května 1990

Vážený pane Blažku,

¹⁶² Omluvný dopis MUDr. Pavlíkové píše Blažek poté, kdy List otiskl úryvek z připravovaných Pamětí Václava Černého bez autorského souhlasu. Téma autorských práv se objevuje také v dopise Josefa Sedláka (i. č. A5633), Jany Seifertové-Plichtové (i. č. A5558, A5559,2) a Pavla Řezníčka (i. č. A5630).

¹⁶³ Předmětem korespondence jsou především Jelínkovy zasílané texty, několik dopisů se týká autorských korektur. Podobně tomu bylo i u dalších exilových spisovatelů: Mojmír Grygar (i. č. A5560, A5628, A5636), Věra Linhartová (i. č. A5310–A5314), Antonín Měšťan (A5651, A5536, A5316,12), Sylvie Richterová (A5516, A5517,12, A5639).

včera jsem dostal od Vás první číslo Listu pro literaturu. Děkuji pěkně a blahopřeju Vám a redakci. Je to pěkné a dobré. Velice se mně to líbí. Přeju Vám všem s dalšími čísly úspěch a doufám, že získáte hodně předplatitelů, takže nebudete mít těžkosti se finančně udržet nad vodou.

Jsem si jist, že uděláte ten můj blok¹⁶⁴ dobře a těším se na něj, ale stejně tak na další a další čísla. Doufám, že mi List budete posílat, což snad zaplatí mé budoucí hypotetické honoráře.

Vracím se k Vašemu námětu ve Vašem dopisu z 12. února o eseji o domácí české literatuře viděné zdálky. Psal jsem Vám před nějakou dobou, že nejpovolanější takovou esej napsat je dr. Karel Brušák,¹⁶⁵ docent na univerzitě v Cambridgi, a poradil jsem Vám, abyste mu List poslal na ukázkou a současně jej o tu esej požádal.

A ještě k obsahu, který je vysoce zajímavý. Ta Schildbergerova báseň, Komentář, je skvělá a výstižná.

Brzo Vám pošlu delší báseň v próze, ovšem rýmovanou, o svých zážitcích z cesty po Tamil Nadu,¹⁶⁶ státu v jihovýchodní Indii. Tu si pak podržte pro nějaké další číslo, jestli ovšem se Vám to bude hodit.

Se srdečným pozdravem

Váš

Ivan Jelínek

9 (1) | MOJMÍR GRYGAR (MG → KB)¹⁶⁷

I. č. A5560, strojopis, černým perem doplněna diakritika

Amsterdam 15. května 1990

Vážený pane Blažku,

jsem rád, že máte zájem o moji stat' o exilové literatuře.¹⁶⁸ Bude to zase po letech poprvé, kdy budu moct něco publikovat doma. Jsem za to redakci Listu a Vám upřímně vděčen.

¹⁶⁴ Jelínkovi vyšly básně *Jména Morava, Sochy, Dvě tři vteřiny, Z masky, Zde a tam* (1990, č. 3).

¹⁶⁵ Blažek Brušáka kontaktoval 4. května 1990 (dopis i. č. A5629), žádný text mu ovšem v Listu nevyšel.

¹⁶⁶ Tento text vyšel pod názvem *O lidech, chrámech a zvířatech* (1990, č. 9).

¹⁶⁷ V Grygarově korespondenci s Blažkem sledujeme počátky vytváření stálého okruhu přispěvatelů. Stejně tak u Antonína Měšťana (A5651, A5536, A5316,12), Miroslava Petříčka (i. č. A5631, A5333–A5339).

Pokud jde o článek o Kunderově Nesmrtelnosti,¹⁶⁹ vyšel mi poněkud delší, než jsem původně zamýšlel. Ale domnívám se, že tam je řada zajímavých námětů k přemýšlení. Francouzské kritiky, které jsem četl, až na malé výjimky kupodivu opomíjely myšlenkovou výstavbu románu a podávaly vlastně dosti matnou představu o tomto dovedně komponovaném textu. Snad proto, že jsem chtěl říct o románě něco věcného, ne tedy jen to „líbí se mi – nelíbí“, recenze tak narostla.

Děkuji Vám za zaslání prvního čísla Listu. Přestože jeho obsah je zcela aktuální, nepůsobí udýchaně; myslím, že je to dobrý start.

Měli byste zájem o článek o románě Václava Jamka publikovaném ve Francii?¹⁷⁰ (Získal cenu Medici¹⁷¹ a byl přijat francouzskou kritikou velmi dobře.)

Máte-li sami zájem o nějaké recenze či o nějaká témata, napište, prosím. Příležitostně bych vás mohl seznámit s tím, čím jsem se poslední léta zabýval a co by mohlo zajímat dnešní čtenáře v Československu.

Honorář zatím ponechte na vašem kontě; vyzvednu si jej při nejbližší návštěvě Brna, což, jak doufám, nebude dlouho trvat. Těším se, že se tak budu moct s Vámi i s Vašimi kolegy osobně seznámit.

S mnoha pozdravy
Mojmír Grygar

10 (1) | MIROSLAV PETŘÍČEK (MP → IO)¹⁷²

I. č. A5333, psáno světle modrým perem

Praha 22. května 1990

Vážený pane doktore,

děkuji za dopis a za rukopisy – doufám, že Vám je vrátím v dohledné době. Pokud jde o List pro literaturu, moc mě potěšil, poněvadž do jisté míry připomíná Hosta do

¹⁶⁸ Text *Proměny spisovatele v exilu* vyšel v č. 2 a 3 (1990).

¹⁶⁹ Článek *Kunderova ars combinatoria* (1990, č. 5).

¹⁷⁰ JAMEK, Václav. *Traité des courtes merveilles*. Paris, 1989.

¹⁷¹ Jamek získal prestižní cenu *Prix Médicis essai*.

¹⁷² V korespondenci s M. Petříčkem můžeme naleznout několik zajímavých momentů. Prvním je přímé srovnání s Hostem do domu, které se opakuje také v korespondenci se Kornelem Földvářem (i. č. A5601), Jiřím Kratochvilem (i. č. A5511) a Sylvíí Richterovou (i. č. A5517). Druhým důležitým aspektem této korespondence je vyslovení určitého edičního záměru a nastínění způsobu vytváření budoucího okruhu kmenových přispěvatelů. K zaměření časopisu se Blažek také vyjadřuje v dopisech Vítu Slívovi (i. č. A5615), Jitce Stehlíkové (i. č. A5616) a Pavlu Řezníčkovi (i. č. A5630).

domu, a tím pádem mi oživil „staré zlaté časy“ mé spolupráce s ním, kdy mne Oleg Sus dvakrát měsíčně bombardoval svými originálními urgovacími dopisy a pohlednicemi. Je už to tak dávno, že už bych tomu málem nevěřil.

Samozřejmě že bych do Listu velice rád přispěl, nevím ovšem, o co byste stáli. Soudě podle prvního čísla, o recenze asi dost výjimečně, nebo do budoucna víc? V tom případě bych výběr nechal na Vás, jistě byste se nějak specificky zaměřili. A druhá věc, není mi jasné, do jaké míry hodlá List být „moravský“, snad mi rozumíte.

Pokud by šlo o obecnější věci, už dlouho mne jaksi pálí kauza Václav Černý – co se dosud psalo v Literárkách a Tvaru, bylo myslím hodně okrajové. Vyšel bych z jeho knížky o kritice, kterou vydal v roce 1968 právě Blok,¹⁷³ takže by tu byla jistá kontinuita. Jinak mě rovněž štve, co se týče naší prózy, jednostranné přeceňování linie Hašek–Hrabal–Škvorecký (řeceno zjednodušeně), protože věci se tu myslím mají trochu jinak.

Zkrátka uvažte a napište, co tomu říkáte a oč by byl konkrétně zájem.

S díky a pozdravem

M. Petříček

11 (2) | MIROSLAV PETŘÍČEK (KB → MP)

I. č. A5631 (odpověď na dopis č. 10), strojopis

Brno 1. června 1990

Vážený pane doktore,

Ivo Odehnal mi předal Váš dopis ze dne 22. května, kde reagujete na jeho otázku, zda se nechcete stát přispěvatelem Listu pro literaturu. Velice rádi Vás na stránkách Listu uvítáme, protože časopis nechce být pouze „moravský“, jak je zřejmé už z pražského zastoupení v redakční radě.

Pokud jde o recenze, nabídněte, prosím. Nemíníme omezovat okruh dopisovatelů a spolupracovníků jinak než kvalitou jejich příspěvků, i když do budoucna by bylo zajímavé mít vyhraněný tým, jen se pro začátek trochu více zaměřujeme na autory a knížky dříve zakázané. K recenzentům do dnešního dne

¹⁷³ ČERNÝ, Václav. *Co je kritika, co není a k čemu je na světě*. Brno: Blok, 1968. 81, [1] s. Edice Hosta do domu; sv. 9.

přibyl Milan Suchomel, který má svůj text ve 4. čísle, Mojmír Grygar, R. B. Pynsent, Zdeněk Rotrekl, Sylva Bartůšková a objeví se nejspíš časem i jiní.

Váš návrh na „obecnější věci“ je velmi zajímavý, kauza Václav Černý je, myslím, právě to, co bychom teď uvítali ze všeho nejvíc. Také o stať s Vaším názorem na linii Hašek–Hrabal–Škvorecký stojíme. Jenom prosím o laskavé dodržení maximálního rozsahu. U recenzí jsou to cca 2 strany (pokud jde o jeden titul) nebo cca 4 strany, když byste najednou referoval o několika textech. Esej nebo větší článek „obecnějšího“ charakteru si představuji v rozsahu cca 5–6 stran. Některé texty, které máme v zásobě, však jsou rozsáhlejší – v takovém případě bych prosil, abyste se mnou rozsah konzultoval.

Těším se na Vaši odpověď a spolupráci.

S pozdravem
Karel Blažek

12 (1) | MIROSLAV ČERVENKA (MČ → KB)¹⁷⁴

I. č. A5602,1, strojopis, na listu jsou poznámky tužkou (zleva): „SL: odesláno na Dilií“, „Dilia 25. 4. 1990“, „Herbert bude 5/90“, „Ljubov [...] odd. Dilie“, „Dilia Janoudová 02–296651“

Praha 25. června 1990

Vážený pane kolego,

děkuji za pozvání Z. Herberta¹⁷⁵ do Listu. Popořadě Vaše žádosti.

1. S otiskem rád souhlasím.

2. Autorská práva: Herbert je nedosažitelný, na dopisy neodpovídá a asi žije momentálně někde ve Francii. Myslím, že Světová literatura i Spisovatel¹⁷⁶ se obracejí na nějakou agenturu. Nejlíp uděláte, když se poradíte s redakcí Svět[ové] lit[eratury]. A uveďte u básní, že je to přetisk ze samizdatu, to snad může ospravedlnit i to, že počítáte s jistou benevolencí.

¹⁷⁴ Vzájemná korespondence se dotýká textu Z. Herberta, který M. Červenka překládal pro jeho samizdatové vydání. Blažek Červenku požádal, aby provedl u textu korektury, neboť vydání, ze kterého čerpal, nebylo příliš kvalitní. Téma (autorských) korektur můžeme nalézt také v dopisech s Jaroslavem Bránským (i. č. A5307), Jaromírem Hořcem (A5318), Ivanem Jelínkem (i. č. A5640), Petrem Králem (i. č. A5372) a Věrou Linhartovou (i. č. A5312,5).

¹⁷⁵ Zbigniew Herbert (1924–1998) byl polský básník a esejista. Žil střídavě ve Francii a v Polsku.

¹⁷⁶ Československý spisovatel

3. Dobře, že jste mi poslal text ke kontrole, můžete teď spravit členění básní.¹⁷⁷ V Damastovi je to členění na odstavce, které jsem vyznačil podle originálu. V Modlitbě jde o členění na řádky. V orig[inále] to nejsou regulérní verše! Řádky, jež jsem ve Vašem opisu spojil značkou [, tvoří všechny dohromady jakýsi dlouhý „verš“, cosi na způsob biblického versetu; ten je psán od kraje do kraje, in continuo,¹⁷⁸ a oddělen prázdným místem od sousedních analogických útvarů. Pokusím se získat zítra xerox originálu, a ten Vám to předvede bez dlouhého vysvětlování.

4. Pár řádků o autorovi příkládám. Je to asi dlouhé, ale nevím, co bych vypustil, aniž by celé sdělení nebylo jenom formální.

Myslím, že to je všechno. Přeju Vám a Listu hodně práce i radosti z práce. Pozdravujte naše společné přátele.

Srdečně Váš
Miroslav Červenka

13 (1) | SYLVIE RICHTEROVÁ (SR → KB)

I. č. A5511,12

Řím 6. července 1990

Milý pane Blažku,

velice mne potěšil Váš milý dopis a hlavně časopis, jehož redakční rada opravdu z *Hosta* vzchází. Časopis je pěkný a navíc mám k bývalému *Hostu do domu* vztah málem sentimentální, byla to taková moje mladistvá potrava. Moc mě proto těší i Váš zájem o mé texty.

Články i básně, které tisknete, jsou kvalitní; představují autory nebo ukázky z děl, jež většina čtenářů asi nezná. Je tedy velmi užitečná i základní životopisná informace, proto by snad nebylo špatné ponechat vročení u každého otištěného textu. Je sympatické, že je časový oblouk vašeho záběru široký.

¹⁷⁷ Jedná o sbírku básní *Zpráva z obleženého města a jiné básně*. Přeložil ji M. Červenka a poprvé vyšla v samizdatu r. 1986. Oficiálně vyšla v r. 1991 společně s textem *Pan Cogito* pod názvem *Poslání pana Cogito*. Viz SOBOTKOVÁ, Marie. Dílo Zbigniewa Herberta v českém prostředí (1958–2008). In: POSPÍŠIL, Ivo a Josef ŠAUR, ed. *Středoevropský areál ve vnitřních souvislostech* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010, [143]-168 [cit. 2021-03-27]. ISBN 978-80-210-5300-7. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11222.digilib/133526>.

¹⁷⁸ nepřetržitě

Jistě nemáte nouzi o příspěvky, tolik toho bylo v posledních letech „vydáno“ mimo dosah. Budu s Vámi ráda spolupracovat, eseje v požadované délce momentálně nemám, ale sáhla jsem do zásuvky po dvou různých obálkách. V jedné je sbírka básní nazvaná *Neviditelné jistoty*. „Vyšla“ v edici Petlice v roce 1988, to, co posílám, je ze sedmdesátých let a kdysi to vydal Jiří Kolář francouzsky v Paříži, ukázky byly také v kterémsi *Čtení na léto*. Druhá obálka je naopak dost čerstvá a texty z ní nikde dosud nevyšly. Mám dojem, že krátké texty jsou momentálně vítanější, tak si vyberte. Jen mi prosím napište, jestli z toho něco míníte otisknout.

S honorářem si nedělejte starosti, pokládám za správné dělat si nárok na to, co dostane každý autor (tedy doma žijící), nic víc a nic míň. Literární noviny pro mne založily nedávno bankovní konto, až to bude aktuální, napíši Vám číslo, na které se bude moct honorář poukázat. Budu přece peníze potřebovat při svých cestách domů (příští termín konec srpna, začátek září).

Prosím Vás, abyste mi psal na moji soukromou adresu do Říma, jednak je to jistější, jednak od příštího roku budu na jiné univerzitě.

Děkuji Vám srdečně za časopis a za zájem a přeji vše nejlepší.

14 (2) | LUDVÍK KUNDERA (LK → KB)

I. č. A5326, strojopis

Kunštát 19. července 1990

Milý KB,

jsste asi na dovolené, přesto píšu, „aby mi nevyschla slina“. To nevádí, že se to krapet uleží!

Předně sdělení, že List je obecně chválen. V těžké konkurenci a chválen. Tož nezpychněte. Korečkem¹⁷⁹ vyzdobené číslo 3 mě jistěže blaží. Nevím, jestli znáte adresu Zdeňka Lorence. Bylo by dobré poslat mu výtisk a obolos.

Dále bych měl pár tipů. Našel jsem, povzbuzen blížící se litoměřickou výstavou, 8 dopisů slavného rakouského kreslíře Alfreda Kubina, rodáka z Litoměřic.¹⁸⁰ Ty dopisy jsou z let 1944(!)–1948, zčásti i delší, dohromady je to tak na 8–10 stránek a není to marné. Svérázné je to samo sebou. Musel bych k tomu napsat asi stránku

¹⁷⁹ viz výše

¹⁸⁰ Výstava rakouského umělce Alfreda Kubina (1877–1959) se v Litoměřicích konala 6. září 1990.

komentáře. A náhle mi napadá, že by reprodukce Kubinových kreseb mohly i vyzdobit celé číslo. Vše je u mne vrchovatě. Zvažte. Nijak se nevtírám, zájem by bezpochyby byl i jinde (Host, Proglas), ale – máte přednost!

Mohl bych poskytnout i tři fotografické celky (Tikal, Lacina, Zykmumd), jistěže vždy s odstupem. Aby vám třeba někdo nevytkl, že preferujete byvší Skupinu Ra!!

Buďte zdrav a blažen. Váš

pan
Ludvík

15 (3) | LUDVÍK KUNDERA (LK → KB)

I. č. A5327, strojopis

Kunštát 24. srpna 1990

Milý příteli,

mizíme konečně jednou na dovolenou v poněkud bizarním směru Jalta, a tak jen v rychlosti prosbu in puncto¹⁸¹ Listopad,¹⁸² jak jsem se už zmínil. Bylo by velmi krásné, kdybyste ho mohl prezentovat v prosincovém čísle, tj. k Vánocům. Hned mezi 10. a 15. zářím Vám mohu poslat 5–6 jeho básní. Něco z exilových sbírek, které ostatně vycházely v nepatrném nákladu, něco z rukopisů. K tomu asi stránka mého textu. Ano? Buďte zdrav a blažen.

Váš pan
Ludvík

REFLEXE PROBLÉMŮ A ZÁNÍKU ČASOPISU V DOPISECH

16 (1) | MILAN HRABAL (MH → KB)¹⁸³

¹⁸¹ ohledně

¹⁸² Jedná se o básníka Františka Listopada. Jeho verše (*Několik centimetrů nad zemí, Cesta, Prach zachováva předměty a Halas tu dobře spí*) vyšly v prosincovém čísle *Listu* (1990), stejně jako rozhovor, který vedl L. Kundera.

¹⁸³ Blažek si se svým přítelem Milanem Hrabalem dopisoval v souvislosti s otištěním Hrabalovy básnické tvorby, pro níž Blažek těžko hledal místo v *Listu* kvůli plným číslům měsíce dopředu a finanční nejistoty. Podobná témata najdeme i v korespondenci s Vlastou Dufkovou (i. č. A5654), Alexandrem Kentem (i. č. A5595) a Sylvíí Richterovou (i. č. A5639). V dopisech M. Hrabala se také

I. č. A5544, strojopis, na okraji prvního listu je modrým perem připsáno „zařízeno“

Varnsdorf 1. září 1990

Ahoj, Karle,

v létě jsem navštívil s rodinou Velehrad a strávili jsme krásný týden v lůně Staré Moravy. Kromě horkého počasí, fajnových lidí na každém kroku a hezké krajiny jsem potkal ještě jeden dobrý moment – ve stánku na nádraží ve Starém Městě jsem objevil 4. číslo Listu pro literaturu. Večer jsem se začel do kouzelných veršů Ivana Slavíka, textu Jana Čepa atd. a řekl jsem si – to jsou literární listy dle mého gusta. Tiskne se to, co mě zajímá, bere, je pěkný formát, úprava, a dokonce ani cena není nepřiměřená. Šťastná náhoda chtěla – ve stánku byla nesmírně ochotná paní a ta mi do dalšího dne porůznu posháněla další čísla. A ta jen potvrdila dobré kvality. Navíc jsem byl příjemně šokován tím, že jsem ve druhém čísle objevil dokonce sympatickou recenzi na svou sbírku od pana Kožmína.¹⁸⁴ V dnešní době mě to překvapilo, potěšilo i povzbudilo – budeš-li s panem Kožmínem hovořit, vyříd' mé srdečné pozdravení – právě jsem znovu četl jeho Sloviské mlčení s Janem Skácelem¹⁸⁵ a nad ním jsem se vlastně konečně odhodlal i k tomuhle psaní.

Oč mi jde, už asi není těžké vytušit – marně sháním 5. číslo Listů, a mám tedy velkou prosbu – snad nejsem příliš „oprsklý“ – sežeň mi, prosím, to 5. číslo (a bude-li, pak i 6.) a jestli někde leží ještě zbylá 2, přál bych si ji rovněž. Peníze přikládám. Ale rád bych se stal pravidelným odběratelem. Porad' – u nás na PNS [Poštovní novinová služba] tvrdí, že o vaší existenci nic nevědí.

Úplně nakonec – v Praze na valné hromadě Obce,¹⁸⁶ když ses mi o záměru List vydávat zmiňoval, pochopil jsem to jako zájem o příspěvky. Nepochybuji, že máte dost kvalitní poezie. Přec jen mi to ale nedá, aby nezkusil něco přiložit – velmi by mi lichotilo, ocitnout se v tak kvalitní společnosti, jaká dosud v Listu publikuje.

Jinak držím palce, aby vám vydržely nápady i finance a taky to nezbytné štěstí. Pozdravuj přátele (Tondu Bajaju,¹⁸⁷ Jitku Stehlíkovou, Víta Slívu, které znám

objevuje téma problémů s distribucí, které můžeme nalézt i v dalších dopisech od Pavla Kosatíka (i. č. A5360), Lenky Štarmanové (i. č. A5484, 16) a Aleny Vávrů (i. č. A5526).

¹⁸⁴ Recenze na Hrabalovu sbírku *Nepřetržitě sbírky* vyšla ve druhém čísle (1990).

¹⁸⁵ Článek vyšel v prvním čísle (1990) *Listu pro literaturu*.

¹⁸⁶ Obec spisovatelů, viz výše.

¹⁸⁷ Antonín Bajaja (*1942), spolupracovník *Listu pro literaturu*.

osobně, i ostatní, které znám z jejich knížek. Chodí mezi vás taky Zdeněk Řezníček?¹⁸⁸)

Měj se fajn a těším se, že se mi ozveš – předem se omlouvám, že Ti přidělávám starosti, ale zdálo se mi to jako jediné možné řešení. Dík!

Zdraví
Milan Hrabal

17 (2) | MILAN HRABAL (KB → MH)

I. č. A5545 (odpověď na dopis č. 16), strojopis

10. září 1990

Milane,

já Ti děkuju za povzbuzující dopis a posílám Ti List č. 2 a 5. Šestka teprve vyjde, dostaneš ji stejně jako další čísla, která sis vlastně předplatil do konce roku. Chtělo by se mi skoro napsat do konce vydávání Listu, protože nevím, jestli ještě po Novém roce budeme. Nejsou peníze na nic a na literární časopis vůbec ne. Největší průser je v tom, že podělaná PNS [Poštovní novinová služba] nám List vzala jen v našem kraji, nikde jinde se jejím prostřednictvím Listu nedobereš. Jsou to zkrátka nebezpeční dacani a monopolníci. V Praze je to jen ve třech knihkupectvích¹⁸⁹ a celkem 300 kusů na matičku je vcelku málo. Jestli se mi nepovede prodej rozšířit, tak je konec. Nevíš o nějaké možnosti ve Vašem kraji? Kromě PNS asi...

O Tvých básničkách rozhodnu později, to víš, že bych rád tiskl *všechno*, co je dobré. Nechtěl bych řídit skupinový časopis, ale časopis, kde si sám rozhodnu atd. Ale, jak vyplývá z mých stesků, mám už do konce roku všechno zaplněné, ba přeplněné. Je mi z toho smutno...

Ahoj

18 (3) | MILAN HRABAL (MH → KB)

I. č. A5643, strojopis

Varnsdorf 28. října 1990

Milý Karle,

¹⁸⁸ Zdeněk Řezníček (1941–2018) byl český básník a malíř pocházející z Brna. Člen Obce spisovatelů.

¹⁸⁹ Podle dopisu P. Řezníčkovi (i. č. A5630) ze 17. května 1990 to bylo knihkupectví Čs. spisovatel, Arbesovo, Orbis a knihkupectví Fišer v Kaprově ulici.

dík za dopis a adresy soukromých knihkupců.¹⁹⁰ Zkusím se s některými z nich spojit a samozřejmě můžeš počítat s tím, že jakmile objevím nějakou adresu nových knihkupců, obratem Ti pošlu. Totéž platí i pro ev[en]t[uální] možnosti prodeje časopisu. Zatím jsem zkoušel několik češtinářů na středních školách, ale je Ti to zvláštní – s chutí si přečtou, ale s odběrem jsou najednou opatrní, přestože donedávna povinně odebírali Tvorby, Tribuny, Rudá práva a nic jim to nevadilo. Ale tak to chodí – když je třeba podpořit vznikající kvalitu, nikomu se nechce, dobrovolně... Ale ještě to budu zkoušet...

Jinak moc díky za to, že budeš tisknout ukázky z těch mých básniček – pošli mi pak, prosím, výtisk¹⁹¹ (pokud to samozřejmě nebude v Listu, který doufám bude dál vycházet – protože chci být předplatitelem i příští rok!).

Zatím držím palce a těším se na další zprávy.

Měj se moc fajn
Milan Hrabal

19 (1) | ZDENĚK LORENC (ZL → KB)

I. č. A5525, modré pero

8. srpna 1991

Milý pane redaktore,

děkuju za List č. 3.¹⁹²

Navíc Vám chci vyjádřit své hluboké pohoršení nad tváří doby, jejíž výraz bagatelizuje život kulturních časopisů a svou bezduchovností je staví mimo kulturní svébytnost.

Přeji Vám, aby se List či para-List brzy znovu objevil na naší literární scéně.

Srdečné pozdravy
Zdeněk Lorenc

20 (1) | MARTIN PLUHÁČEK (MP → KB)¹⁹³

¹⁹⁰ Hrabal vydal vlastním nákladem svou sbírku *Zrcadlení* a hledal možnosti prodeje.

¹⁹¹ Hrabalovy básně v Listu nakonec nevyšly.

¹⁹² V č. 3 (1991) vyšly Lorencovy básně *Říkanka vymknutých očí*, *Těžký vstup*, *Slušná poptávka*.

I. č. A5590, strojopis

Brno 9. září 1991

Milý a vážený pane Blažku,

byl jsem teď čtvrt roku v Itálii, a proto Vám odepisuji s mírným zpožděním. Děkuji Vám za otištění *Nocturna*¹⁹⁴ a lituji, že – byť i jen dočasně – Váš časopis přestane vycházet; dvojnásob proto, že jste dnes jedni z mála, kdo se zabývají takovou nepatrností, jako je placení honorářů...

Posílám Vám tedy svou adresu, rodné číslo a věřím, že *List pro literaturu* se objeví brzy opět na pultech.

Se srdečným pozdravem

Martin Pluháček

¹⁹³ Dopis M. Pluháčka (Reinera) reaguje na ukončení vydávání časopisu. Další reakce najdeme u Zdeňka Lorence (i. č. A5525), Jaromíra Hořce (i. č. A5321), Vladimíra Píši (i. č. A5490) a Jaromíra Tomečka (i. č. A5580).

¹⁹⁴ Báseň vyšla později ve sbírce *Decimy*. REINER, Martin. *Decimy*. Praha: Torst, 1996. Poezie; sv. 24. ISBN 80-7215-007-3.

Ediční poznámka

Základní příručkou pro zpracování edice byla publikace *Editor a text* od Rudolfa Havla a Břetislava Štorka. Při pravopisných opravách jsme vycházeli z posledního kodifikovaného vydání *Pravidel českého pravopisu* (1993) a *Internetové jazykové příručky*. Stejným způsobem jsme postupovali u dopisů zahrnutých v hlavní části diplomové práce.

Rozhodli jsme se v edici pro chronologické uspořádání dopisů, které umožní sledovat vývoj časopisu od založení až po ukončení vydávání a vhodně doplní hlavní text práce.

Při zápisu datace rozepisujeme název měsíce slovy a letopočet celou číslovkou (např. datum 23. 3. 90 rozepíšeme na 23. března 1990). Datum zarovnáваме nahoru doprava nad text dopisu.

Obdobně jsme postupovali při úpravě podpisu a závěrečného rozloučení, jež byly v dopisech různě daleko od pravého okraje, a jednotně je zarovnáваме na pravý praporek. Chybějící podpisy jsme nedoplňovali, neboť u každého dopisu uvádíme odesílatele i příjemce.

Části textu zvýrazněné autorem (tučné písmo, prostrkání, uvozovky – pokud neměly významotvornou funkci) jsme vyznačili kurzivou. V dopisech L. Kundery (č. 14) a Mojmíra Grygara (č. 9) se objevují zásahy do již hotového textu: zakroužkování vybraných slov. Tyto zásahy jsme označili podtržením.

Zvýrazněný název časopisu verzálkami („LIST“) v některých dopisech jsme všude upravili na jednotný zápis minuskulemi.

Znaménkem krát jsme nahradili písmeno „x“ ve spojení „[...] formátu 176 × 250“.

Jazyk užitý v korespondenci je (až na výjimky dopisů od Blažkových přátel) formální a obě strany usilují o pečlivý projev. Hovorová a nespisovná slova jsme ponechávali.

Opravili jsme překlepy a doplnili nedopatřením vynechané znaky. V dopise č. 1 jsme dle kontextu konjekturou doplnili celé slovo (vydanými). Zkrácená slova jsme rozepsali do edičních závorek (orig. > orig[inále]), výjimkou byly zkratky všeobecně známé. Pokud byly špatně zapsané, opravili jsme je (dr > dr.). Ponechali jsme také iniciály KB zastupující jméno Karla Blažka.

Psaní svátků s malým písmenem podle starší pravopisné normy jsme opravili na velká písmena (vánoce > Vánoce). Podle současných Pravidel jsme upravili přejatá slova: „universita“ > „univerzita“, „causa“ > „kauza“, „hypothetický“ > „hypotetický“. Špatně zapsaná slova z nepozornosti či neznalosti jsme rovněž upravili (konvertabilní > konvertibilní; pořadě > popořadě; bagatalizuje > bagatelizuje; essaj, essej > esej). Chybně zapsané spojení „samosebou“ jsme změnili na správnou variantu „samo sebou“. Gramatická chyba „kdybys se“ byla opravena na „kdyby ses“.

Do interpunkce jsme zasahovali, pokud byla v rozporu s pravopisnou normou. Jednalo se o chybějící čárky před parataktickými spojkami:

„Tiskne se to, co mě zajímá, bere, je pěkný formát, úprava, a dokonce ani cena není nepřiměřená.“ (m. „Tiskne se to, co mě zajímá, bere, je pěkný formát, úprava a dokonce ani cena není nepřiměřená.“)

Čárky byly doplněny u vložených vedlejších vět:

„[...] krátké zprávy a informace o literárním i uměleckém životě v Helsinkách a ve Finsku, zejména takové, které by měly nějaký vztah k Československu, a takové, jež by podle Vašeho přesvědčení mohly zaujmout našeho čtenáře.“ (m. „[...] krátké zprávy a informace o literárním i uměleckém životě v Helsinkách a ve Finsku, zejména takové, které by měly nějaký vztah k Československu a takové, jež by podle Vašeho přesvědčení mohly zaujmout našeho čtenáře.“)

Dále u přístavku:

„Ta Schildbergerova báseň, Komentář, je skvělá a výstižná.“ (m. „Ta Schildbergerova báseň, Komentář je skvělá a výstižná.“)

Pokud bylo možné psaní s čárkou i bez čárky, ponechali jsme autorův zápis.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo představit literární časopis *List pro literaturu*. Zařadili jsme jej do řady pokračovatelů brněnské časopisecké tradice počínající prvorepublikovým *Hostem* a později pokračující *Hostem do domu*.

List pro literaturu byl založen v roce 1990 a podobně jako většina tehdejších literárních časopisů se snažil čtenáře seznámit především s autory nedostupnými na trhu před rokem 1989. Časopis byl v kontaktu s mnohými exilovými osobnostmi (např. Mojmír Grygar, Věra Linhartová, Sylvie Richterová), ale také domácími autory, jejichž texty vycházely v samizdatových edicích (např. Zdeněk Lorenc, Ludvík Kundera, Ivan Slavík). Jeho redakční rada byla sestavena z autorů blízkých časopisu *Host do domu*, na nějž *List* chtěl odkazovat, jak se dočteme v několika prohlášeních vedoucího redaktora Karla Blažka.

Díky redakční korespondenci, uložené v Památníku písemnictví na Moravě v rajhradském klášteře, jsme mohli podrobně popsat, jakým způsobem časopis fungoval, koho oslovoval a jaké byly reakce a hodnocení jeho čtenářů a přispěvatelů. Pozornost jsme také věnovali potížím časopisu spojeným s problematikou autorských práv, shánění kontaktů na spisovatele žijící v zahraničí a nekonvertibilitou měny.

V korespondenci, vedené především Karlem Blažkem, byla častým tématem distribuce, s níž měl časopis velké problémy, které byly nakonec částečným důvodem pro ukončení vydávání. *List* skončil 3. číslem druhého ročníku z důvodu nedostatku finančních prostředků jeho vydavatele – nakladatelství Blok.

Součástí naší práce je i vytvořená edice redakční korespondence. Vzhledem k množství dopisů, které se ve fondu nacházejí, jsme vybrali 20 obsahově nejhodnotnějších dopisů. Cílem edice bylo podložit naše tvrzení v textové části práce a vytvořit představu o tom, jak korespondence probíhala a co bylo předmětem dopisů. Díky získaným pramenům jsme *List pro literaturu* mohli představit jako časopis s velkými počátečními ambicemi, které se kvůli změně postoje společnosti k literatuře bohužel nepodařilo naplnit. Prvotní ideje o vytvoření dalšího úspěšného brněnského časopisu byly rychle vystřídány obavami z dalšího prodeje a neúspěšné distribuce mimo Jihomoravský kraj. Prameny napomohly lépe zanalyzovat problémy tohoto časopisu v kontextu své doby a vysvětlit jejich příčiny.

Anotace

Hana Kačmárová

Katedra bohemistiky, Filosofická fakulta UPOL

Časopis List pro literaturu a redakční korespondence vedoucího redaktora Karla Blažka

Vedoucí práce: Mgr. Petr Komenda, Ph.D.

Počet znaků: 116 532

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 35

Klíčová slova: List pro literaturu, Brno, časopisy, nakladatelství Blok, redakční korespondence, edice, 90. léta, literární časopis

Bakalářská práce se zabývá literárním časopisem List pro literaturu, který vycházel v letech 1990–1991 v Brně. Vydávalo jej nakladatelství Blok a vedoucím redaktorem byl Karel Blažek. Práce zkoumá záměry a cíle, se kterými byl časopis založen, dále se práce věnuje jeho obsahu a přispěvatelům. Vysvětluje příčiny jeho zániku jako důsledky politicko-hospodářských změn a nenaplněných očekávání. Edice redakční korespondence, vycházející z Fondu Bloku uloženém v Památníku písemnictví na Moravě v rajhradském klášteře, pak poskytuje vhled do vnitřních chodů časopisu: výběru jednotlivých příspěvků, oslovování nových přispěvatelů, řešení praktických problémů. Zachycuje také dobové reakce na tento časopis, jež v něm rozpoznávaly návaznost na 60. léta a časopis Host do domu, k němuž se List pro literaturu hlásil.

Resumé

The bachelor's thesis inquires the literary journal *List pro literaturu*, which was published in 1990–1991 in Brno. It was published by Blok publishing house and the chief editor was Karel Blažek. The work examines the intentions and goals which were manifested in the beginning of the journal, then focuses on its content and contributors. It explains the reasons for its demise as a consequence of political-economic changes and unfulfilled expectations. The edition of editorial correspondence (based on the Block Fund stored in the Memorial of Literature in Moravia in the Rajhrad Monastery) then provides an overview of the internal courses of the magazine: selection of individual articles, addressing new contributors, solving practical problems. It also captures reactions at that time to this journal, which recognize the connection to the 1960s, and the magazine *Host do domu*, to which *List pro literaturu* professed.

Zdroje

Primární zdroje

Muzeum Brněnska, Památník písemnictví na Moravě (Kláster 1, 664 61 Rajhrad): Fond Blok. Inv č. A5267–A5676.

List pro literaturu. Brno: Blok. 1990–1991.

Sekundární zdroje

ADAMOVIČ, Ivan, Jaroslav OLŠA a Ondřej NEFF. *Slovník české literární fantastiky a science fiction*. Praha: R 3, 1995. ISBN 80-85364-57-3.

BALAŠTÍK, Miroslav. *Postgenerace: zátíší a bojiště poezie 90. let 20. století*. Brno: Host, 2010. Studium (Host). ISBN 978-80-7294-355-5.

BALAŠTÍK, M. a CÍSAŘ, J. Transformace knižního trhu a literatury po listopadu 1989. In: BARANČICOVÁ, Svatava. *Studie současného stavu podpory umění*. Svazek I., Definice, historie, transformace, reflexe, vzdělávání a výchova. 1. vyd. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2009. ISBN 978-80-7008-235-5.

BLAŽEK, Karel. List v Bloku. *Tvar*, 1990, č. 9 (1), s. 2. ISSN 0862-657X.

Dostupné také z <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=Tvar/1.1990/9/2.png>.

BŘEZINA, Otokar a Petr HOLMAN. *Korespondence*. Brno: Host, 2004. ISBN 80-7294-105-4. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:62a8d200-692b-11e6-a9cc-005056825209>.

Dílo Jaroslava Seiferta, sv. 14, Publicistika 1939–1986, Praha: Akropolis, 2014. ISBN 978-80-7470-086-6.

DOKOUPIL, Blahoslav. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945–2000*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-041-4.

GABRIELOVÁ, Bronislava a Bohumil MARČÁK. *Kapitoly z dějin brněnských časopisů*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 1999. ISBN 80-86251-07-1.

HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství 1949–2006*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-165-3.

HAVEL, Rudolf, Břetislav ŠTOREK, Jiří FLAIŠMAN a Michal KOSÁK, ed. *Editor a text: úvod do praktické textologie*. Vyd. 2. Praha: Paseka, 2006. Scholares. ISBN 80-7185-653-3.

HRUŠKA, Petr, ed. *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1630-0.

JANÁČEK, Pavel. Literatura ve znamení Théty (Literatura devadesátých let a revoluce). *Tvar*, 2001, č. 1 (12). s. 1, 4–5, též in Deset let poté... Česká a slovenská literatura po roce 1989. *Sborník referátů z literární konference 43. Bezručovy Opavy* (13. a 14. září 2000), Praha – Opava 2000, s. 11–24.

JANOUSEK, Pavel a Petr ČORNEJ, ed. *Dějiny české literatury 1945–1989* (III. díl). Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1583-9.

JANOUSEK, Pavel a Petr ČORNEJ, ed. *Dějiny české literatury 1945–1989* (IV. díl). Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1631-7.

JURIGA, Tomáš. Nakladatelství Blok 55:15. *Host: literární měsíčník*. Brno, 2012, 28(10). ISSN 1211-9938. Dostupné také z:

<https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:ec1d3b50-d424-11e8-9984-005056825209>

JURIGA, Tomáš. *Krajské nakladatelství Blok na pozadí kulturněpolitického vývoje druhé poloviny 20. století*. Brno, 2012. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Miroslav Balašík, Ph.D.

KOMENDA, Petr. *Ediční příprava korespondence*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2057-8.

KOŽMÍN, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. *Na tvrdém loži z psího vína: česká poezie od 40. let do současnosti*. Brno: Books, 1998. Zrcadla. ISBN 80-7242-001-.

Kulturní periodika na Moravě (1996: Mikulov, Břeclav, Česko), Emil KORDIOVSKÝ a Jaromír KUBÍČEK. *Kulturní periodika na Moravě: 17.–18. října 1996*. Mikulov: Státní okresní archiv Břeclav, 1996. ISBN 80-85048-67-1. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:f13d9ff0-358f-11e3-bd38-5ef3fc9ae867>

KŘEPELKA, Karel. Brněnské kulturní časopisy II. *Studentské listy: nezávislý politický a kulturní čtrnáctideník*. Praha: Lidové noviny, 24.06.1991, 2(13). ISSN 0862-6049. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:de6611d0-5e85-11e4-8fe2-5ef3fc9bb22f>

MACHALA, Lubomír, Josef GALÍK a Erik GILK, et al. *Panorama české literatury II*. Praha: Knižní klub, 2015. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-4818-9.

MACHALA, Lubomír. *Průvodce po nových jménech české poezie a prózy 1990–1995*. Olomouc: Rubico, 1996. ISBN 80-85839-13-X. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:b7578290-efb9-11e2-a0b3-5ef3fc9bb22f>

NAJBRTOVÁ, Barbora. *Literární časopis Host (do domu) pod vlivem politické moci i proti ní a jeho současná podoba*. Č. Bud., 2011. Bakalářská práce (Bc.). JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Filozofická fakulta.

PAVLÍKOVÁ, Monika. *Nakladatelství Odeon v letech 1953–1994: tematické zaměření, politické a ekonomické souvislosti jeho existence*. Brno, 2020.

Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr.

Miroslav Jeřábek, Ph.D. Dostupné z

https://is.muni.cz/th/vm1r6/Diplomova_prace.pdf

ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. *Knihy kupovati: dějiny knižního trhu v českých zemích*. Praha: Academia, 2014. s. 10. ISBN 978-80-200-2404-6.

Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:28f497bb-1690-41b9-9934-48b6ebeafe50>

ŠPIRIT, Michael. *Textologie dnes: (příručka pro začínající editory)*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2019. Varianty. ISBN 978-80-88069-90-4.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Ve studených vodách svobody. Host: literární měsíčník*.

Brno: 2010, č. 26(10). ISSN 1211-9938.

UHDE, Milan. *Host do domu a ještě někdo. Divadelní noviny*. 2006, 15 (7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14), 16. ISSN 1210-471X. Dostupné také z

<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=DivNII/15.2006>

ŽELEZNÝ, Jakub, Antonín PŘIDAL, Pavel ŠVANDA a Milan UHDE. *Dobré jméno zůstává. Host*, 2010, č. 9(26). ISSN 1211-9938.

Elektronické zdroje

BARTUŠKOVÁ, Sylva. PIORECKÝ, Karel. *Zdena Záborská. Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 6. 6. 2014 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1167&hl=z%C3%A1bransk%C3%A1>.

BLAŽÍČEK, Přemysl. PÍORECKÝ, Karel. JAREŠ, Michal. Ivan Jelínek. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 20. 3. 2021 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1037&hl=ivan+jel%C3%ADnek+>.

Databáze českého uměleckého překladu [online databáze]. Heslo Josef Sedlák. Databáze překladu, 2008–2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/>.

Databáze Moravské zemské knihovny: <https://dnnt.mzk.cz/>

Časopisy. *Centrum pro studium demokracie a kultury* [online]. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2016 [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/casopisy>.

Členové PEN klubu [online]. Heslo Alena Vávrová. penklub.net. Praha: PEN klub, 2016 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z <https://www.penklub.net/clenove-pen-klubu>.

Česká národní bibliografie [online databáze], heslo „ROK“ [cit. 2021-04-14]. Dostupné z https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-a&local_base=CNB

Česká národní bibliografie [online databáze], heslo „Blok“ [cit. 2021-04-14]. Dostupné z https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-a&local_base=CNB

EXNER, Milan. Martin Reiner. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 30. 4. 2016 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1912&hl=martin+pluh%C3%A1%C4%8Dek>.

HRUŠKA, Petr. PIORECKÝ, Karel. PŘIBÁŇ, Michal. Antonín Přidal. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 24. 2. 2017 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1103&hl=anton%C3%ADn+p%C5%99idal>

Internetová jazyková příručka: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>

Jiří Našinec: Jiří Eliade se pro mě stal vnitřní emigrací. *ILiteratura.cz* [online]. 2020 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/42685/nasinec-jiri-eliade-se-pro-me-stal-vnitri-emigraci>.

Kornel Földvári. Literárne informačné centrum [online]. LIC, 2003–2021 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: <https://www.litcentrum.sk/autor/kornel-foldvari/zivotopis-autora>

Literární archiv Památníku národního písemnictví – Žantovský, Jiří. *Badatelna.eu* [online databáze]. Praha: Památník národního písemnictví, 1998 [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/3334/uvod/>

MACURA, Vladimír. SLÁDEK, Ondřej. Miroslav Červenka. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 27. 12. 2019 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=358&hl=miroslav+%C4%8Dervenka>.

MACURA, Vladimír. PIORECKÝ, Karel. Miroslav Huptych. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2. 2. 2008 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1030&hl=miroslav+huptych>.

MÁLKOVÁ, Iva. Vít Slíva. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 20. 11. 2008 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1372&hl=v%C3%ADt+s%C3%ADva>

MED, Jaroslav. Ludvík Kundera. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 7. 4. 2016 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1060&hl=ludv%C3%ADk+kundera>

MED, Jaroslav. Zdeněk Rotrekl. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1. 10. 2015 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1107&hl=rotrekl>.

MED, Jaroslav. PÍORECKÝ, Karel. Ivan Slavík. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 5. 5. 2007 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1119&hl=ivan+slav%C3%ADk+>.

MED, Jaroslav. Ludvík Kundera. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 7. 4. 2016 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1060&hl=ludv%C3%ADk+kundera+>

Milan Hrabal: *Básně z domova*. České centrum mezinárodního PEN klubu [online]. Praha: PEN klub, 2016 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: <https://www.penklub.net/milan-hrabal>.

NOVOTNÝ, Vladimír. František Schildberger. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31. 3. 2009 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=431&hl=schildberger+>

NOVOTNÝ, Vladimír. PIORECKÝ, Karel. Zdeněk Lorenc. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 5. 4. 2007 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1064&hl=zden%C4%9Bk+lorenc+>.

NOVOTNÝ, Vladimír. PIORECKÝ, Karel. KOŠNAROVÁ, Veronika. Pavel Řezníček. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 9. 10. 2018 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=479&hl=pavel%C5%99ezn%C3%AD%C4%8Dek+>

Obec překladatelů [online databáze]. Dufková Vlasta. Obec překladatelů, 2016–2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <http://databaze.obecprekladatelu.cz/databaze/D/DufkovaVlasta.htm>.

časopisu. *Dialog Evropa XXI* [online]. Brno: Moravsko-slezská křesťanská akademie, 2017 [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://www.dialogevropa21.cz/o-casopisu/>.

Procesí dychtivých slov [online TV pořad]. Dostupné z <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1062593093-procesi-dychtivych-slov/> [cit. 2021-04-14].

Proč se nepovedla privatizace Knižního velkoobchodu? In: *Radiožurnál* [online]. Praha: Český rozhlas, 2016 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/proc-se-nepovedla-privatizace-knizniho-velkoobchodu-6233703>

SOBOTKOVÁ, Marie. Dílo Zbigniewa Herberta v českém prostředí (1958–2008). In: POSPÍŠIL, Ivo a Josef ŠAUR, ed. *Středoevropský areál ve vnitřních souvislostech* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2010, [143]-168 [cit. 2021-03-27]. ISBN 978-80-210-5300-7. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11222.digilib/133526>.

SVADBOVÁ, Blanka. SLÁDEK, Ondřej. Mojmír Grygar. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 12. 3. 2009 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=373&hl=mojm%C3%ADr+grygar+>

SVOBODA, Richard. Tvář. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 28. 2. 2007 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=231&hl=tv%C3%A1%C5%99+>.

SVOZIL, Bohumil. TRÁVNÍČEK, Jiří. Milan Suchomel. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 10. 12. 2007 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=567&hl=milan+suchomel+>

SVOZIL, Bohumil. TRÁVNÍČEK, Jiří. Zdeněk Kožmín. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 30. 11. 2015 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=46&hl=zden%C4%9Bk+ko%C5%BE%C3%ADn+>

SVOZIL, Bohumil. Jiří Opelík. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2. 11. 2007 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=529&hl=ji%C5%99%C3%AD+opel%C3%ADk>

SVOZIL, Bohumil. SLÁDEK, Ondřej. Jiří Trávníček. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 11. 3. 2009 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=582&hl=tr%C3%A1vn%C3%AD%C4%8Dek>

SVOZIL, Bohumil. Jaroslav Med. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 1. 3. 2018 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=511>

SVOZIL, Bohumil. Miroslav Petříček. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 18. 8. 2006 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=539&hl=miroslav+pet%C5%99%C3%AD%C4%8Dek+>.

ŠMEJKALOVÁ, J. Censors and Their Readers: Selling, Silencing, and Reading Czech Books. In: *Libraries & Culture* [online], 2001, č. 1(36). s. 100, [cit. 2021-26-02]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/25548893> 236

TOPINKA, Miloslav. KOŠNAROVÁ, Veronika. Věra Linhartová. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 22. 2. 2018 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1268&hl=v%C4%9Bra+linhartov%C3%A1+>

WIENDL, Jan. KUDLOVÁ, Klára. KOŠNAROVÁ, Veronika. Sylvie Richterová. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 16. 2. 2015 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=858&hl=sylvie+ric ht+>

Zdeněk Drahoš. *Bibliografie dějin Historického ústavu AV ČR* [online]. [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <https://biblio.hiu.cas.cz>

ZELINSKÝ, Miroslav. BLOK. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 31. 5. 2006 [cit. 2021-03-20]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=74&hl=blok>.

ZELINSKÝ, Miroslav. PIORECKÝ, Karel. Jitka Stehlíková. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 30. 6. 2008 [cit. 2021-03-09]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1124&hl=jitka+stehl%C3%ADkov%C3%A>

ZELINSKÝ, Miroslav. KOŠNAROVÁ, Veronika. Oldřich Šuleř. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 18. 3. 2015 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=877&hl=old%C5%99ich+%C5%A1ule%C5%99>

ZELINSKÝ, Miroslav. KOŠNAROVÁ, Veronika. Tvar. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 22. 5. 2010 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=229&hl=tvar>.

ZELINSKÝ, Miroslav. PŘIBÁŇOVÁ, Adéla. Ota Filip. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 10. 9. 2018 [cit. 2021-03-28]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1221&hl=ota+filip>

Přílohy

Seznam korespondentů Listu pro literaturu¹⁹⁵

	JMÉNO	PUBLIKOVALI V LISTU:
Autoři žijící v exilu	Ivan Blatný	Fotbal, Máj V, Cigareta, Jaro, Vánoce (1990, č.1); Moravo (1990, č. 7)
	Karel Brušák	---
	Ota Filip	---
	Mojmír Grygar	Proměny spisovatele v exilu (1990, č. 2 + č. 3); Kunderova ars combinatoria (1990, č. 5)
	Ivan Jelínek	Jména Morava, Sochy, Dvě tři vteřiny, Z masky, Zde a tam (1990, č. 3); O lidech, chrámech a zvířatech (1990, č. 9)
	Petr Král	Sen o návratu, Poezie a dějiny (1990, č. 8)
	Pavel Kohout	---
	Věra Linhartová	Zrcadlo ticha (1991, č. 2)
	Antonín Měšťan	Eros a literatura (1991, č. 1)
	Sylvie Richterová	„Poté, co jsem bezpečně zvládla“, Půdorys chrámu, Co nevede k tichu odvádí (1990, č. 7)
Autoři perzekvovaní režimem	Jaromír Hořec	Poezie a svoboda (1991, č. 3)
	Jindřich Chalupecký	Smysl moderního umění (1990, č. 2); Jakub Deml (1990, č. 6); „Novák je“ (1990, č. 7); Cesta umění (1991, č. 3)
	Emil Juliš	Do ticha vrostlému, Setkání v Kladsku, Blížící se Margareta T. (1990, č. 8)
	Jiří Kolář	49.Ya, 49.Yb, 49.Yc, 49.Yd, 49.Ye (1990, č. 8)
	Pavel Kosatík	---
	Jiří Kratochvíl	Plomba (1990, č. 5)
	Ludvík Kundera	Pamflet na gypsové hlavy, „Ještě k třiceti letům“, Hans Arp † 7. 6. 1966; Podzimní; Zpráva o smrti

¹⁹⁵ Do seznamu nejsou zahrnuti členové redakční rady a dopisy nesouvisející s publikací v Listu pro literaturu (např. od Blažkových kamarádů) a dále od dědiců zprostředkovávající autorská práva.

		André Bretona (1990, č. 1); Nový sen o rozdávání (1990, č. 3); Adolf Kroupa (1990, č. 5); „Sláva azuru“ (1991, č. 1), Sny též (1991, č. 2)
	Zdeněk Lorenc	Raistická báseň pro M. K. (1990, č. 3); Říkanka vymknutých očí, Těžký vstup, Slušná poptávka (1991, č. 3)
	Otmar Oliva	Reprodukce děl (1990, č. 7)
	Petr Sládek (pseud. Bohdan Lenert)	---
	Ivan Slavík	Zaživa pohřbení, Pět milostných básní z dávných časů (1990, č. 4)
	Pavel Řezníček	Sype, Pokojská (1990, č. 4); Kadeřník půjde na moře, Láska na moři (1991, č. 3)
	Pavel Švanda	Portrét paní V. (1990, č. 3); Umění neumět (1990, č. 4); Jak pojmenovat něco, o čem není ani řeč? (1990, č. 5); Čas od času (1990, č. 7)
	Ludvík Vaculík	---
Autoři v tzv. šedé zóně	Bohuš Balajka	Propadl bych se stropem mezi krávy (1990, č. 7)
	Sylva Bartůšková	Listování disidentovým kalendářem (1990, č. 5); Magie vzpomínek (1991, č. 3)
	Jaroslav Bránský	Jubileum Marie von Ebner-Eschenbacholové (1990, č. 5); překlady: Apollinaire, Guillaume: Válečné růže (1990, č. 5),
	Miroslav Červenka	Obíhání města (1990, č. 7); Vyřezávání jesliček (1990, č. 9)
	Jindřich Hilčr	Malá báseň, S podzimem, Zima na Vysočině (1991, č. 1)
	Miroslav Huptych	Ptakorysmy (1990, č. 4 + č. 5)
	Miroslav Klivar	---
	Ludmila Klukanová	Zasklené krajiny (1990, č. 8)
	Jana Máchalová	Věci, Výhled, Horečka, V Zemi za Nízkou zemí (1991, č. 1)
	Věroslav Mertl	Tiché zahrady (1990, č. 4); Dodopis (1990, č. 9)
	Ladislav Novák	O muži v černém plášti, růži a kanapi; Starší muž v

		polovině května; Imperativy (1990, č. 7)
	Miroslav Petříček	Kritika jako svědomí doby (1990, č. 6); V. Č. po dvaadvaceti letech (1990, č. 7)
	Aleš Sumec	Bella-donna, Podzimní zahrada, Půle srpna na způsob ohně (1991, č. 2)
	Josef Suchý	Za babím létem (1990, č. 7)
	Josef Souchop	Jak jsem přebíral pokrokové literární tradice (1990, č. 2); Seminář mladých autorů I (1991, č. 2)
	Miroslav Stoniš	---
	Jaromír Tomeček	---
	František Všetíčka	---
Autoři nezavedení	Antonín Čermák	Jestli k růži, V zasněžené noci, V noci novoroční (1991, č. 2)
	Vlasta Dufková	--
	Karel Földvári	---
	Milena Fucimanová	Početí tance (1991, č. 3)
	Bohuslav Gregor	Zrcadlení (1991, č. 3)
	Zdeněk Grmolec	Falstaff (1990, č. 6)
	Ivana Holzbachová	Od historického románu ke globalistice (1991, č. 2)
	Jiří Kábrt	Maličcí (1991, č. 1)
	Alexandr Kent	Chvilé (1990, č. 9)
	Vladimír Píša	---
	Martin Pluháček	Nocturno (1991, č. 3)
	Lenka Štarmanová	„ještě za hřmění noci“, Stesk po prvním děcku (1991, č. 2)
	Jan Štolba	---
	Jaromír Typlt	Tmář, Melanchrobie (1991, č. 3)

Medailonky¹⁹⁶

BLANKA CERNIL

Blanka Cernil byla ředitelkou exilového knihkupectví *Bohemia* založené v r. 1978 ve Švýcarsku. Prodávaly se zde knihy z většiny exilových nakladatelství (Sixty-Eight Publishers, Rozmluvy, Index ad.).¹⁹⁷

MIROSLAV ČERVENKA

Miroslav Červenka (1932–2005) byl český literární teoretik a básník. Pracoval v Ústavu pro českou literaturu v ČSAV (později AV ČR), v letech 1997–2000 jako jeho vedoucí. Je autorem mnoha literárněvědných prací, výborů z děl, edic, významně se podílel na edicích České knihovny. Redigoval rovněž časopis *Česká literatura*.¹⁹⁸

VLASTA DUFKOVÁ

Vlasta Dufková (*1951) je česká překladatelka z francouzštiny a portugalštiny. Vydala také vlastní básnickou sbírku a prózu. Pracovala jako redaktorka v několika nakladatelstvích (Odeon, Mladá fronta, Paseka ad.).¹⁹⁹

OTA FILIP

Ota Filip (1930–2018) byl prozaik a publicista. Vystřídal několik povolání, v letech 1968–1969 pracoval jako redaktor v nakladatelství Profil v Ostravě. Počátkem r. 1970 byl odsouzen na osmnáct měsíců za podvracení republiky, r. 1974 emigroval do SRN. V Mnichově působil jako lektor nakladatelství S. Fischer Verlag. Od r. 1995 se věnoval pouze psaní. Románovým debutem byla knížka *Cesta ke hřbitovu*

¹⁹⁶ Zařadili jsme krátké medailonky osobností, jejichž dopisy jsme použili v hlavní části práce a v edici.

¹⁹⁷ Rozhovor s B. Cernil v 3. čísle (1990) Listu pro literaturu.

¹⁹⁸ Miroslav Červenka. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=358&hl=miroslav+%C4%8Dervenka>.

¹⁹⁹ Obec překladatelů [online]. Dufková Vlasta. Obec překladatelů, 2016–2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <http://databaze.obecprekladatelu.cz/databaze/D/DufkovaVlasta.htm>.

(1968), za kterou dostal Literární cenu města Ostravy a oceněna byla také v Německu.²⁰⁰

KORNEL FÖLDVÁRI

Kornel Földvári (1932–2015) byl slovenský prozaik, dramaturg, publicista a literární kritik. Během komunistického režimu byl perzekuován, v 60. letech krátce působil jako ředitel a dramaturg Divadla na Korze.²⁰¹

MOJMÍR GRYGAR

Mojmír Grygar (*1928) absolvoval literární vědu a estetiku na FF UK u Jana Mukařovského v r. 1952. Od r. 1951 působil jako asistent J. Mukařovského v estetickém semináři a poté začal pracovat v Ústavu pro českou literaturu ČSAV. V r. 1971 se rozhodl zůstat v Amsterdamu, kde působil jako hostující profesor na tamější univerzitě. Založil zde obor bohemistiky a aktivně podporoval českou kulturu, například spoluorganizoval tzv. České dny. Roku 1991 se vrátil do Československa a vyučoval na univerzitách v Praze i v Olomouci.²⁰²

MILAN HRABAL

Milan Hrabal (*1954, Varnsdorf) je český básník, v letech 1990–2003 byl redaktorem časopisu *Psí víno*. Je členem několika literárních organizací (mj. České centrum PEN klubu), ve kterých organizuje literární akce pro veřejnost. Je rovněž překladatelem, překládá z ukrajinštiny a lužické srbštiny.²⁰³

MIROSLAV HUPTYCH

²⁰⁰ Ota Filip. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-28]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1221&hl=ota+filip>.

²⁰¹ Kornel Földvári. Literárne informačné centrum [online]. LIC, 2003–2021 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: <https://www.litcentrum.sk/autor/kornel-foldvari/zivotopis-autora>

²⁰² Mojmír Grygar. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-28]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=373&hl=mojm%C3%ADr+grygar+>

²⁰³ Milan Hrabal: *Básně z domova*. České centrum mezinárodního PEN klubu [online]. Praha: PEN klub, 2016 [cit. 2021-03-21]. Dostupné z: <https://www.penklub.net/milan-hrabal>.

Miroslav Huptych (*1952, Varnsdorf) je básník a výtvarník. Své knihy doprovází vlastními kolážemi. Motivem koláže navazuje na tvorbu Jiřího Koláře.²⁰⁴

IVAN JELÍNEK

Ivan Jelínek (1909–2002) byl básník, esejista, novinář a překladatel. Po studii pracoval jako redaktor Lidových novin. Těsně před začátkem 2. světové války odešel do exilu, odkud se podílel na vysílání stanice Svobodné Československo. V r. 1947 odešel do zahraničí, vystřídal několik povolání, jak v USA, Kanadě i Velké Británii, kde se nakonec usadil. Psal poezii (sbírky *Akropolis*, *Světlo a tma*, *Ex voto*, *Na způsob nicoty*), publicistické články a eseje.²⁰⁵

PAVEL KOSATÍK

Pavel Kosatík (*1962) vystudoval práva a poté pracoval jako právník v agentuře Dilia. Od pol. 80. let začal pracovat jako redaktor, později editor a novinář. Píše sci-fi prózu a věnuje se také psaní biografii.²⁰⁶

LUDVÍK KUNDERA

Ludvík Kundera (1920–2010) byl český básník, dramatik překladatel a výtvarník. Pracoval jako redaktor několika časopisů a deníků (*Blok*, *Rovnost*, *Host do domu*). Spoluzaložil surrealistickou *Skupinu Ra*. Silnou inspirací pro jeho uměleckou činnost mu byl František Halas. Po roce 1989 přednášel germanistiku na několika českých univerzitách.²⁰⁷

VĚRA LINHARTOVÁ

Věra Linhartová (*1938) vystudovala dějiny umění a estetiku. Od 60. let se věnovala pouze literatuře, v r. 1968 emigrovala do Paříže, kde vystudovala japanistiku.

²⁰⁴ Miroslav Huptych. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1030&hl=miroslav+huptych>.

²⁰⁵ Ivan Jelínek. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-28]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1037&hl=ivan+jel%C3%ADnek+>.

²⁰⁶ MACHALA, Lubomír. Průvodce po nových jménech české poezie a prózy 1990-1995. Olomouc: Rubico, 1996. s. 87–88. ISBN 80-85839-13-X. Dostupné také z: <https://dnnt.mzk.cz/uuid/uuid:b7578290-efb9-11e2-a0b3-5ef3fc9bb22f>

²⁰⁷ Ludvík Kundera. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1060&hl=ludv%C3%ADk+kundera+>

V rámci přípravy doktorské práce pobývala v letech 1989–1990 v Tokiu. Kromě odborných prací o literatuře a výtvarném umění psala experimentální prózu a poezii (*Prostor k rozlišení, Přestořeč, triptych Dům daleko, Ianus tři tváří*). Tvořila česky, později francouzsky.²⁰⁸

ZDENĚK LORENC

Zdeněk Lorenc (1919–1999) byl básník a prozaik, člen *Skupiny Ra*. Svě básně psal v duchu romantismu, který chápal jako životní a uměleckou filosofii (esej *Romantismus 20. století* a kniha *Nocležna pro romantismy*).²⁰⁹

MIROSLAV PETŘÍČEK

Miroslav Petříček (1925–1996) byl literární historik a kritik. V 50. letech byl ředitelem nakladatelství Naše vojsko, v letech šedesátých se stal vedoucím redaktorem prózy v nakladatelství Čs. spisovatel. Bohatá je zejména jeho recenzní činnost.²¹⁰

MARTIN PLUHÁČEK REINER

Martin Pluháček Reiner (*1964) je český spisovatel a majitel nakladatelství *Petrov* (1993–2006) a od r. 2006 nakladatelství Druhé město. Podílel se na vzniku brněnského časopisu *Proglas*. Vydával rovněž literární časopis *NEON*.²¹¹

SYLVIE RICHTEROVÁ

Sylvie Richterová (*1945) je česká prozaička a literární teoretička. Od r. 1971 žije v Itálii, kde dlouhou dobu přednášela na několika univerzitách český jazyk a

²⁰⁸ Věra Linhartová. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1268&hl=v%C4%9Bra+linhartov%C3%A1+>

²⁰⁹ Zdeněk Lorenc. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1064&hl=zden%C4%9Bk+lorenc+>.

²¹⁰ Miroslav Petříček. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=539&hl=miroslav+pet%C5%99%C3%AD%C4%8Dek+>.

²¹¹ Martin Reiner. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1912&hl=martin+pluh%C3%A1%C4%8Dek>.

literaturu. Po r. 1989 částečně žije i v Praze. Mezi kritikou nejlépe hodnocené prózy patří román *Druhé loučení* (Mladá fronta, 1994).²¹²

PAVEL ŘEZNÍČEK

Pavel Řezníček (1942–2018) byl český prozaik a básník. Během svého života pracoval v řadě manuálních povolání, literární zájmy v něm podnítil v 60. letech spisovatel Petr Král, se kterým se seznámil během povinné vojenské služby.²¹³

JOSEF SEDLÁK

Josef Sedlák (1922–2007) byl český překladatel z ruštiny. Během normalizace publikoval pod vypůjčenými jmény svých přátel. Pod jeho jménem publikoval Jan Zábřana.²¹⁴

IVAN SLAVÍK

Ivan Slavík (1920–2002) byl český básník a překladatel z francouzštiny, němčiny, ruštiny a španělštiny. Po konvertování ke katolictví se stal redaktorem nakladatelství Velehrad a později mluvčím katolické skupiny. Během komunismu působil jako učitel na střední škole.²¹⁵

ALENA VÁVRŮ (VÁVROVÁ)

Alena Vávrová (*1952) je česká básnička pocházející z Františkových Lázní, kde se aktivně angažuje v literárním životě. Obnovila například festival Literární Františkovy Lázně. Její sbírka *Nahatma* (1989) byla oceněna Cenou Pražské Imaginace.²¹⁶

²¹² Sylvie Richterová. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-28]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=858&hl=sylvie+richt+>

²¹³ Pavel Řezníček. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=479&hl=pavel+%C5%99ezn%C3%AD%C4%8Dek+>

²¹⁴ Databáze českého uměleckého překladu [online databáze]. Heslo Josef Sedlák. Databáze překladu, 2008–2021 [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <https://www.databaze-prekladu.cz/prekladatel/>.

²¹⁵ Ivan Slavík. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. [cit. 2021-03-31]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1119&hl=ivan+slav%C3%ADk+>.

²¹⁶ Členové PEN klubu [online]. Heslo Alena Vávrová. penklub.net. Praha: PEN klub, 2016 [cit. 2021-03-30]. Dostupné z <https://www.penklub.net/clenove-pen-klubu>.

JIŘÍ ŽANTOVSKÝ

Jiří Žantovský (1909–2000) byl publicista a pracovník Památníku národního písemnictví, v němž zastával několik vedoucích funkcí.²¹⁷

²¹⁷ Literární archiv Památníku národního písemnictví – Žantovský, Jiří. *Badatelna.eu* [online databáze]. [cit. 2021-03-22]. Dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/3334/uvod/>